

**Київський національний торговельно-економічний
університет**

Міжвузівський науково-методичний семінар

**ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ МОВНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
СФЕРИ ТОРГІВЛІ**

Тези доповідей

04 квітня 2017 р.

Київ 2017

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

УДК [378.147.:81'243]:339.3
ББК Ш1.2 Англ

Педагогічні технології мовної підготовки майбутніх фахівців сфери торгівлі: тези доповідей.– Київ.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 99 с.

У збірнику тез доповідей міжвузівського науково-методичного семінару «Педагогічні технології мовної підготовки майбутніх фахівців сфери торгівлі» розглянуто стилі професійної взаємодії, основи педагогічного спілкування, переваги використання мобільних пристроїв, додатків та онлайн-сервісів в освітньому процесі.

УДК [378.147.:81'243]:339.3
ББК Ш1.2 Англ

Редакційна колегія: А. Г. Латигіна, зав. каф. іноземної філології та перекладу, доц.; К. В. Богатирьова, доц.

Відповідальний за випуск: К. В. Богатирьова, доц.

Тези друкуються в авторській редакції

© Київський національний торговельно-економічний університет, 2017

Електронне видання

Міжвузівський науково-методичний семінар

**ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ МОВНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
СФЕРИ ТОРГІВЛІ**

Тези доповідей

(Київ, 04 квітня 2017 р.)

Видавець і виготовлювач
Київський національний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, м. Київ-156, Україна, 02156
E-mail: knteu@knteu.kiev.ua

Бабинець М.М.

Педагогічні технології у формуванні вмінь іншомовного спілкування майбутніх фахівців сфери економіки у процесі професійної підготовки..... 8

Бербенець Л.І., Зощенко Л.А.

Вдосконалення мовної підготовки майбутніх фахівців у сфері торгівлі засобами проектної діяльності..... 10

Бєлова В.В.

Робота зі словником на заняттях з іноземної мови у ВНЗ 12

Білоус Н.П., Чала Н.М.

Використання сучасних мобільних додатків як допоміжних засобів у вивченні іноземної мови 15

Боднар С.В.

Впровадження інтегративного підходу у навчальний процес вищих економічних навчальних закладів..... 18

Буленок С.М., Коваленко Л.В.

Особливості викладання другої іноземної мови в немовному вузі 20

Воробйова Ж.Ю.

Технологія організації самостійної позааудиторної роботи студентів економічних бізнес-коледжів США..... 23

Галаган В.Я.

Емоції в структурі лексичної семантики..... 26

Гарбуза Т.В.

Застосування проектної технології під час іншомовної підготовки студентів-економістів в системі дистанційного навчання у Великій Британії 29

Гуминська Н.В.

Самостійна робота студентів, як прогресивна форма підготовки майбутніх фахівців сфери економіки та бізнесу..... 31

Дишлева Г.В.

Навчання студентів економічних спеціальностей англійської мови за допомогою технології «занурення»..... 33

Довженко І.В.

Професійні ситуації під час мовної підготовки студентів навчальних закладів бізнес сфери..... 36

Дроздова Ю.В., Дубініна О.В., Колот Л.А.

Аналіз стилів професійної педагогічної взаємодії крізь призму студентськоцентричного підходу до організації навчального процесу 38

Іваненко Г.П., Тютченко Е.П.

Інноваційні технології формування іншомовної професійної компетенції у майбутніх фахівців сфери торгівлі 43

Клименко Т.І.

Ділова гра як метод навчання іноземній мові майбутніх фахівців 45

Кулаженко О.П., Кулаженко В.В.

Використання онлайн-сервісів в процесі мовної підготовки майбутніх фахівців у сфері торгівлі 47

Латигіна А.Г.

Навчання англійської презентації майбутніх фахівців сфери торгівлі..... 49

Латигіна Н.А.

Педагогічне спілкування як діалог..... 52

Лещенко Л.П., Шахмалова Н.А.

Мовні технології в організації проворієнтації майбутніх фахівців
у сфері економіки..... 54

Лисак О.Б

Використання відео фрагментів на заняттях іноземної мови
як засіб формування іншомовної компетенції 57

Мойсієнко О.Б.

Використання мобільних пристроїв на занятті з іноземної мови 59

Нежива О.М.

Компетентний викладач вищого навчального закладу – ключ
до якості освіти..... 61

Нікіфорова В.В.

Навчання у співпраці..... 63

Образ О.Г., Романченко Т.

Педагогічні технології мовної підготовки майбутніх фахівців сфери
економіки та бізнесу..... 65

Прима В.В.

Метод проектів у мотиваційній підготовці фахівців сфери
економіки..... 68

Ребченко О.С.

Основні вимоги особистісно орієнтовних педагогічних технологій
в сфері мовної підготовки в сучасній вищій школі..... 71

Розум А.П., Кайда Н.А.

Білінгвальне навчання як інноваційна технологія підготовки
фахівців сфери економіки та бізнесу..... 73

Рудешко Є.В., Семідоцька В.А.

Використання інтернет-ресурсів для організації самостійної роботи студентів у процесі навчання іноземних мов.....	75
Сафіулліна Л.М.	
Сучасні технології та технічні викладання іноземної мови.....	78
Сошко О.Г.	
Переваги використання змішаної моделі навчання іноземній мові у вищому навчальному закладі.....	80
Староста Г.А.	
Система інформаційного забезпечення освіти: вивчення досвіду зарубіжних фахівців з впровадження дистанційної освіти.....	82
Строкань Н.О.	
Кооперативне навчання на заняттях з іноземної мови	85
Тесленко Н.О., Шашенко С. Ю.	
Формування якісного мовлення студентів-першокурсників.....	87
Федорова Л.М.	
Переваги та перспективи використання моделі змішаного навчання.....	89
Циганок О.М.	
Деякі особливості викладання початкового курсу другої іноземної мови майбутнім менеджерам зовнішньоекономічної діяльності.....	91
Цимбалиста О.А.	
Основи професійного мовлення та мовленнєвої поведінки	94
Чуркіна О.В.	
The use of modern educational technologies in foreign language teaching of students of economic specialities	96

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ВМІНЬ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Бабинець М. М., доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри природничо-гуманітарних та інформаційних дисциплін Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету УТЕІ КНТЕУ.

Формування вмінь іншомовного спілкування є невід'ємним компонентом професійної підготовки майбутніх фахівців сфери економіки, яким найчастіше доводиться працювати в умовах міжнародного економічного простору. Професія економіста ставить багато різних вимог до фахівців. Для успішного розвитку економіки і забезпечення конкурентоспроможності на світовому ринку потрібні працівники, які мають високий рівень фахової підготовки і володіють уміннями іншомовного спілкування. Упродовж останніх років вітчизняні вчені (А. Бичок, Л. Морська, Н. Микитенко та ін.) досить інтенсивно працюють над дослідженням різних аспектів підготовки фахівців (сфери економіки та бізнесу, фахівців туризму) в контексті вивчення іноземної мови [1, с. 11].

У процесі формування вмінь іншомовного спілкування майбутніх економістів використовуються елементи різних педагогічних технологій : інформаційних, інтерактивного навчання, особистісно-орієнтованого навчання, групової навчальної діяльності, дистанційного навчання та ін., які досить ґрунтовно проаналізовані у науковій літературі.

Педагогічні технології відображають тактику реалізації освітніх технологій і вибудовуються на знанні закономірностей функціонування системи «педагог - матеріальне середовище - студент» в певних умовах навчання (індивідуальне, групове, колективне). Їм притаманні загальні риси і закономірності реалізації навчально-виховного процесу, незалежно від того, при вивченні якого конкретного предмету вони використовуються. Узагальнюючи результати досліджень учених, можна зробити висновок, що педагогічна технологія – це сфера знання, яка включає методи, засоби навчання і теорію їх використання для досягнення цілей освіти.

У процесі підготовки майбутніх фахівців сфери економіки та бізнесу широко використовуються різні педагогічні технології. Наприклад, технологія групової навчальної діяльності або технологія

колективного комунікативного оволодіння вміннями іншомовного спілкування. Відомо, що комунікативний підхід передбачає оволодіння вміннями іншомовного спілкування засобами самого спілкування. Проте реальне навчання відбувається в групі, де викладач впливає одночасно на кількох студентів, а студенти впливають один на одного. В колективній взаємодії спостерігається п'ять видів інформаційної комунікації, кожний з яких залишає слід в пізнавальній сфері особистості: *1. викладач – студент; 2. студент – викладач; 3. студент – студент; 4. внутрішня комунікація студента; 5. внутрішня комунікація викладача.* Між всіма учасниками комунікації встановлюються цілісні зв'язки. Проте спільна узгоджена діяльність буде відбуватися нормально тільки за умови доброзичливих взаємовідносин в групі і між викладачем і групою [2, с. 78].

Ці технології тісно зв'язані з технологіями інтерактивного навчання, які передбачають активну взаємодію всіх учасників навчально-виховного процесу. Основу інтерактивного навчання становить активізація пізнавальної діяльності студентів шляхом спілкування між собою, з викладачем, між групами з метою вирішення спільної проблеми. Як слушно підкреслюють М.Чепіль і Н.Дудник, інтерактивні технології сприяють інтенсифікації та оптимізації навчального процесу, реалізації ідей співробітництва викладачів і студентів, формуванню навичок комунікативної взаємодії, підвищують мотивацію до навчання [3, с. 130].

Безперечно, підчас підготовки фахівців часто використовуються й інформаційні технології (різні комп'ютерні програми, мультимедійні презентації, зокрема програмне забезпечення Microsoft Office – Excel, Word, Access, Outlook, Visual Basic, Power Point та ін.). Це має важливе значення не тільки для ефективного формування вмінь іншомовного спілкування майбутніх фахівців, але й для їх успішної загальнопрофесійної підготовки.

Отже, як зазначає І.Зязюн: освітні технології забезпечують загальну стратегію розвитку єдиного державного освітнього простору. До основних їх функцій слід віднести прогностичну, проєктивну, оскільки технології безпосередньо пов'язані з плануванням безпосередніх цілей і результатів, основних етапів, способів й організаційних форм освітнього і виховного процесів, спрямованих на підготовку висококваліфікованих кадрів [4, с. 7].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Морська Л. І. Теоретико-методичні основи підготовки майбутніх учителів іноземних мов до використання інформаційних технологій у професійній діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти”; 13.00.02 – Теорія і методика навчання: германські мови / Л. І. Морська. – Тернопіль, 2008. – 40 с.
2. Шахматова Е. В. Формирование умений делового общения у студентов неязыковых специальностей гуманитарного вуза средствами иностранного языка: дисс... кандидата пед. наук: 13.00.08 / Шахматова Екатерина Васильевна. – Комсомольск – на Амуре, 2009. – 210 с.
3. Чепіль М. М. Педагогічні технології: навч. посіб. / М. М. Чепіль, Н. З. Дудник. – К.: Академвидав, 2012. – 224 с.
4. Зязюн І. А., Сагач Г. М. Краса педагогічної дії / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.

ВДОСКОНАЛЕННЯ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ ЗАСОБАМИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Бербенець Л. І., доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Київський національний торговельно-економічний університет;
Зоценко Л. А., старший викладач кафедри іноземної філології та
перекладу Київський національний торговельно-економічний
університет*

Загально визнано, що потреба підготовки висококваліфікованих та конкурентноспроможних фахівців для сучасного світового ринку праці актуалізувала в системі вищої освіти ті освітні технології, що забезпечують активну участь студентів в опануванні професійних знань. У зв'язку з цим набула актуальності й проектна діяльність у процесі навчання. Метод проектів, на нашу думку, сприяє підвищенню мотивації студентів немовних спеціальностей, зокрема фахівців економіки, торгівлі, до вивчення англійської мови, забезпечує розвиток професійної компетентності.

Проектна методика, доцільність застосування якої підтверджена в Програмі з англійської мови для професійного спілкування, дозволяє

забезпечити вмотивоване оволодіння студентами всіма видами мовленнєвої діяльності, а також наблизити процес вивчення іноземної мови до реальних умов її використання. Проектний підхід сприяє посиленню індивідуалізації процесу навчання, пошуку оптимального поєднання теорії та практики, актуалізації наявних знань та умінь студентів, стимулювання їх до розв'язання власних життєвих проблем. Для такого виду діяльності є характерним кооперативне чи групове навчання, за якого діє принцип «навчаючи вчуся», бо у процесі цієї діяльності надбання кожного студента неодмінно стануть надбаннями усієї групи.

Проектна діяльність дозволяє студентам виступати у ролі авторів, творців, підвищує творчий потенціал, розширює не лише загальний кругозір, але й сприяє розширенню мовних знань. Проект – це можливість студентів виразити власні ідеї в зручній для них, творчо продуманій формі.

Узагальнюючи існуючі теорії, проект у навчанні іноземних мов можна визначити як комплекс вправ або завдань, які передбачають організовану, тривалу, значущу для студентів самостійну дослідну діяльність іноземною мовою, яка виконується як в аудиторії, так і в позааудиторний час.

Існують різні види проектів. Так, за характером домінуючого виду діяльності, їх можна поділити на дослідницькі, творчі, рольові, інформаційні, практико-орієнтовальні. Крім того, розрізняють проекти міжпредметні (за ознакою предметно-змістової галузі знань), гнучкі (за характером координації проекту), довгострокові (за терміном виконання), усно-письмові (за використанням видів мовленнєвої діяльності).

Реалізація проектної методики навчання англійської мови вимагає ретельної підготовки та включає декілька етапів. На підготовчому етапі слід визначити цілі проектної роботи та її зміст. Реалізація практичних цілей передбачає розвиток таких іншомовних комунікативних умінь: застосовувати різні режими читання; писати інструкцію, звіт, повідомлення; продукувати діалог або полілог-дискусію; виступати з монологом-презентацією.

Перший етап передбачає вибір проблеми, яка може стати поштовхом для дослідження й практичного розв'язання. Тут слід проаналізувати матеріал підручника, визначити цікаві проблеми чи провести опитування студентів з метою визначення актуальності запропонованих проблем і їх посильності. Потім планується діяльність

студентів з виконання проекту, а саме: визначення основних видів роботи; розподіл студентів у міні-групи, які працюватимуть за певними напрямками; визначення формату очікуваного кінцевого продукту; планування шляхів і джерел пошуку інформації для реалізації дослідження, а також способів презентації дослідження тощо.

На наступному етапі проекту здійснюється подальший розвиток умінь та навичок студентів у чотирьох видах мовленнєвої діяльності під час виконання рецептивних, репродуктивних і продуктивних комунікативних вправ як під час аудиторних занять, так і під час самостійного пошуку інформації для проекту. На цьому етапі студенти представляють поточні звіти щодо ходу їхньої роботи.

Проведення фази презентації вимагає відповідного матеріально-технічного забезпечення: комп'ютера й мультимедійного проектора. Також слід планувати час так, щоб у межах одного аудиторного заняття дати можливість виступити з презентаціями всім студентам, продемонструвати кінцевий продукт, а також обговорити його якість.

Підсумковий етап передбачає обговорення, аналіз та оцінювання якості й результатів проектної діяльності і проектів студентів спочатку у міні-групах, а потім проекту в цілому.

Оскільки проектна діяльність ґрунтується на особистісно орієнтованому, діяльнісному, проблемно-рефлексивному підходах, доцільність яких підтверджена сучасною нормативною базою вищої освіти, то проектування комунікативних ситуацій на основі іноземної мови дозволяє створювати конкретні моделі професійної діяльності студентів та задовольняти їх особистісні запити.

Проект є передумовою для діалогу з кожним студентом у процесі навчання, забезпечує можливість опанування кожним студентом навичок дослідника та визначення власної комунікативної іншомовної позиції. Проектна діяльність сприяє подоланню такої негативної тенденції в процесі навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей, як нерозуміння ролі іншомовної комунікації у професійній кар'єрі та невміння визначити шляхи особистої інтеграції у світовий ринок праці.

РОБОТА ЗІ СЛОВНИКОМ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ

*Белова В. В., старший викладач кафедри сучасних європейських мов
Київський національний торговельно-економічний університет*

Підвищення інтересу студентів ВНЗ немовних спеціальностей до вивчення іноземної мови і формування у них іншомовних знань та навичок є надзвичайно актуальною проблемою сьогодення. Тому завданням вищої школи є цілеспрямована і планомірна підготовка майбутніх фахівців різного профілю, які у своїй професійній діяльності здатні вільно користуватися іноземними мовами з зарубіжними колегами під час обміну і застосування досягнень у своїй галузі. Знання іноземних мов значною мірою сприяє вільному оперуванню інформаційними ресурсами, допомагає реалізувати комунікативні наміри, відкриває необмежений доступ до наукової літератури, дає можливість ознайомитися із досягненнями світової науки і техніки тощо. Тому одним із завдань вивчення іноземної мови студентами немовних спеціальностей є формування мовних знань (лексичних, граматичних, фонетичних та орфографічних), які разом із відповідними навичками є складовими мовної компетенції і створюють матеріальну базу для оволодіння мовленнєвими вміннями.

Під час навчання необхідно використовувати різноманітні засоби, серед яких особливе місце посідають словники як джерела інформації. Вони сприяють ґрунтовному вивченню всіх навчальних предметів і, зокрема, рідної та іноземної мов. Використання словників є багатогранним видом навчальної діяльності, яка за своєю важливістю посідає одне з головних місць серед інших видів у процесі вивчення іноземної мови.

З досвіду викладання іноземної мови у ВНЗ можна стверджувати, що студенти немовних спеціальностей потребують як теоретичної підготовки до роботи зі словником, так і практичного виконання завдань за допомогою словника на заняттях з іноземної мови.

Залежно від формату і призначення словники поділяють на три основні категорії: універсальні, спеціальні (або тематичні) та мультимедійні (або електронні).

Універсальні словники містять детальну інформацію про слова і розглядають конкретне слово в одному чи кількох аспектах. Їх рекомендують користувачам, котрі хочуть здобути загальні мовні навички і спілкуватися на загальноосвітньому рівні.

Спеціальні або тематичні словники призначені для певної категорії користувачів, які вже мають елементарні знання потрібної їм мови і

чітко визначену мету навчання. По суті, це розширювач лексичного запасу, впорядкований за ієрархією значень. Тематичний словник є словником активного типу в який включено комунікативний матеріал. Тематичне групування дає можливість вивчати лексику системою, що сприяє її кращому запам'ятовуванню.

Електронні словники, на відміну від свого паперового варіанта, дозволяють зберігати в пам'яті значний обсяг матеріалу, швидко знаходити потрібну інформацію і подавати її на екрані в зручному для користувача вигляді. Електронні словники певним чином є систематизованою лексичною інформацією, що зберігається в пам'яті комп'ютера, а також комплексом програм для обробки цієї інформації і показу її на екрані.

Розглянемо перший вид роботи зі словником, який суттєво впливає на розуміння інформації і сприяє розвитку фонетичних навичок— вимову. Щоб правильно вимовити невідоме слово, користувач читає його за допомогою стандартної транскрипції, або прослуховує при користуванні мультимедійним словником. Якщо слово має кілька варіантів вимови (характерно для англійської мови), то цю проблему теж вирішує словник, який описує відмінності у вимові British, American, Australian English і т.д. Електронні та он-лайн словники допомагають вирішити проблему вимови за допомогою аудіо файлів, які подають різні варіанти вимови.

Одночасно із вимовою формуються орфографічні навички, які лежать в основі реалізації письма та писемного мовлення. Для покращення навичок писемного мовлення варто використовувати електронні словники. Наприклад, для написання есе можна використати репетитор з письма на CD-ROM, який супроводжує студентів на всіх етапах написання твору, порівнюючи їх власний варіант із запропонованим зразком на компакт-диску (Longman Essential Activator). Словник допоможе знайти вокабуляр, необхідний для загальних тем есе (Longman Exams Dictionary). Спливаюче віконце — зручний інструмент, за допомогою якого студенти, виконуючи письмові завдання, будь-якої миті можуть уточнити правильний вибір слова, отримати граматичний коментар та поради, як уникнути типових помилок (Longman Dictionary of Contemporary English).

Систематичне користування словниками прискорює і поглиблює процес навчального пізнання, розвиває пам'ять і розумові здібності студентів, створює передумови для розвитку перекладацьких навичок, уміння пояснювати значення слів і формувати навички

логічних, конкретних і точних відповідей. У процесі роботи зі словником пробуджується інтерес до навчального матеріалу і спрямовується увага на його краще осмислення і засвоєння. Це уможливорює збільшення обсягу засвоєваної інформації і підвищення продуктивності праці студентів.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ ЯК ДОПОМІЖНИХ ЗАСОБІВ У ВИВЧЕННІ

Білоус Н. П., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет;

Чала Н. М., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Технології у викладанні мови не є новим явищем. Насправді, технології застосовуються у викладанні мови десятиліттями. Аудіо та відео носії і мовні лабораторії почали активно використовуватись у 1960-х та 1970-х і не втрачають популярності навіть сьогодні. Комп'ютерні матеріали застосовуються з 1980-х. Проте зі зростанням доступу до інформаційно-комунікаційних технологій, використання комп'ютера на заняттях стало замало, тому в нагоді стають Інтернет-ресурси.

Поняття TELL (з англ. Technology Enhanced Language Learning – Вивчення мови за допомогою технологій) з'явилося у 1990-их роках у відповідь на зростання можливостей, які пропонує мережа Інтернет та комунікаційні технології.

Хоча використання інформаційно-комунікаційних технологій викладачами іноземної мови все ще не достатньо поширене, застосування технологій в аудиторії набуває все більшого значення і стане невід'ємною частиною викладання мови вже в найближчі роки. Для цього є декілька причин:

- Доступ до Інтернету стає все більш доступним для студентів.
- Молоде покоління студентів зростає поруч з технологіями, які стають природною та невід'ємною частиною їхнього життя. Для таких студентів та учнів використання технологій – це спосіб перенесення зовнішнього світу в навчальну аудиторію.

- Мережа Інтернет надає нам нові можливості використання аутентичних завдань та матеріалів, а також доступ до безмежної кількості готових матеріалів для вивчення іноземної мови.
- Інтернет забезпечує співпрацю та спілкування між студентами, що перебувають на відстані один від одного.
- Технології пропонуються на додачу до друкованих матеріалів, таких як підручник та книга викладача.
- Завдяки технологіям з'являються нові способи практики мови та оцінки роботи студента.
- Технології стають все більш мобільними. Їх можна використовувати не лише в аудиторії чи вдома, але й дорогою до університету чи в Інтернет-кафе.
- Використовуючи технології, студенти можуть вдосконалювати всі основні мовні компетенції: говоріння, аудіювання, читання та письмо.

Далі наводиться перелік мобільних додатків, які користуються надзвичайною популярністю по всьому світу та сприяють вивченню іноземної мови.

1. Oxford Dictionaries

У кожній аудиторії стануть у нагоді словники. Ідеальним варіантом слугує додаток Oxford Dictionary. Це швидкий спосіб знайти вірний переклад і тлумачення незнайомих слів.

2. YouTube

«YouTube» може мати різне застосування у процесі вивчення іноземної мови: для формування та розвитку таких видів мовної та мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння та письма. Матеріали, що використовуються можуть бути як аутентичними (не створеними спеціально для лінгвістичних цілей), так і спеціальними (створені викладачами). Впровадження та систематичне використання сучасних аудіовізуальних матеріалів з ресурсу Youtube – слайд-презентацій, телекомунікаційних дискусій та дебатів за участю експертів і т.п., дозволяє оптимізувати навчальний процес і покращити підготовку майбутніх фахівців, не лише мовну, а й загальнопрофесійну.

3. Wikispaces

Наступний додаток, який застосовується при викладанні іноземної мови – wiki, тобто спільний вебсайт зі структурою Wikipedia. Прикладами для його використання є збір інформації з вивчених тем, ознайомлення з середовищем, культурою різних країн. Найбільш

популярним є wikispaces.com, котрий навіть має дизайн для навчальних потреб.

4. Schoology

Принцип роботи цієї платформи схожий до Facebook, однак вона містить матеріали, призначені виключно для успішного навчального процесу. Schoology застосовується для того, щоб створити спільну групу зі своїми студентами, де можна публікувати необхідні завдання, відео та посилання.

5. iMovie

Додаток дозволяє підготувати відео-реферат, доповідь, есе, інтерв'ю, презентацію на таку знайому всім тему «Моя майбутня професія», або інтерв'ю з батьками чи родичами до дня професій, відео-есе після перегляду чергового фільму, або лекції TEDTalk. За його допомогою студенти створюють власні відео-ролики, розвивають навички ораторського мистецтва, лідерські якості, критичне мислення, комунікативні та творчі навички, вчаться виступати перед камерою, монтувати відео, поєднувати текст з аудіо та відео супроводом, а також це дозволяє урізноманітнити навчальний процес.

6. ExplainEverything

Програма являє собою інтерактивну дошку, яку можна використовувати для презентацій, графічних зображень, написання та пояснення слів, створення готових шаблонів та формул і т.д.

7. Edmodo

Цей мобільний додаток подобається багатьом викладачам, адже дозволяє отримувати відгуки від студентів. Завдяки йому можна спілкуватись як з усією групою студентів, так і з кожним окремо в позааудиторний час.

8. Duolingo

Безкоштовний додаток, що дозволяє опанувати нову іноземну мову в революційний спосіб. Новий, цікавий та гейміфікований підхід не залишить студентів байдужими.

9. Haikudeck

Додаток, що допомагає студентам створювати яскраві та оригінальні презентації. За допомогою нього можна легко поєднувати короткі вірші та тексти з різноманітними зображеннями.

Отже, застосування цифрових технологій у навчальному процесі забезпечує розвиток усіх необхідних умінь і компетенцій, передбачених освітніми програмами і необхідних для досягнення мети студента при вивченні іноземної мови. Крім того, інтеграція цифрових засобів робить

процес вивчення мови різноманітнішим. Студенти більше не обмежені часом і простором, можуть вивчати курс у будь-який зручний час та у будь-якому місці, вони мають змогу звертатися до матеріалу так часто, як тільки забажають або вважатимуть за потрібне. Більше того, такі навчальні платформи є важливим ресурсом навіть для тих, хто самостійно вивчає іноземні мови.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ВИЩИХ ЕКОНОМІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Боднар С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов Одеського торговельно-економічного інституту КНТЕУ

У зв'язку зі створенням єдиного європейського навчального простору, загальним визнанням дипломів та кваліфікацій, з розумінням пріоритетності нових знань, модернізації іншомовної педагогічної освіти постає питання про необхідність інтегрованого навчання студентів економічних вузів професійної та іншомовної мовленнєвої діяльності. Здійснений аналіз науково-педагогічних джерел доводить, що означена проблема до сьогодні не була розглянута належним чином.

Таким чином, метою нашої роботи є дослідження проблеми застосування інтегративного підходу у навчальний процес вищих економічних навчальних закладів.

Впровадження у навчальний процес вищих економічних навчальних закладів *інтегративного підходу* дозволить: студентам засвоювати професійні знання більш ефективно; викладачам акцентувати увагу на подачі основного матеріалу з опорою на поняттях, вже вивчених на заняттях з інших дисциплін; розглядати певні професійні моменти під іншим кутом; враховувати передовий досвід навчання фахівців економічного профілю в зарубіжних економічних навчальних закладах.

Проблеми інтегративного навчання різним дисциплінам досліджувало чимало вчених. Вихідні положення інтегративного підходу в навчальному процесі були висвітлені ще в працях класиків педагогіки (Я. Коменського, І. Гербарта, Д. Локк, М. Песталоцці, К. Ушинського). Сьогодні вони набули подальшого розвитку в дослідженнях українських та зарубіжних учених (В. Безрукова, І. Зверев, В. Краєвський, Н. Лошкарьова, Р. Мартинова, А. Петровський,

Н. Тализіна, Ю. Тюнніков, А. Усова, Г. Федорець, D. Grace & A. Picard, J. Kirtland & P. Hoh, M. Matthews & J. Rainer, M. Shore & J. Shore та ін.). Ці роботи присвячені різним аспектам інтеграції: від виявлення загальних закономірностей цього процесу в навчанні до розгляду вузьконаправленої предметної складової.

Одне з перших сучасних визначень педагогічної інтеграції належить І. Звереву та В. Максимової: «Інтеграція – це процес і результат створення нерозривно зв'язного, єдиного, цілісного. У навчанні вона здійснюється шляхом злиття в одному синтезованому курсі (темі, розділі програми) елементів різних навчальних предметів, злиття наукових понять і методів різних дисциплін в загальнонаукові поняття і методи пізнання, комплексування і підсумовування основ наук в розкритті міжпредметних навчальних проблем» [1, с. 87].

Під інтегрованим навчанням, ми, слідом за Р. Мартиною, розуміємо синтез двох процесів навчання в одну процесуальну спільність, що дозволить одночасне набуття знань і розвиток умінь в двох видах діяльності: професійної та іншомовної. Інтегровані вміння припускають здатність вивчення інтегрованого курсу на матеріалі іноземної мови з домінантою уваги на змісті курсу і контролюючою увагою на іншомовної мовленнєвої діяльності [2, с. 82].

В аспекті інтегрованого навчання двох дисциплін професійні знання і вміння здобуваються не тільки рідною, а й іноземною мовами, що сприяє застосуванню професійного матеріалу на практиці в іншомовному супроводі. І таким чином, інтегрований процес навчання є найефективнішим як для засвоєння професійного змісту, що вивчається, так і для засвоєння іноземної мови в умовах немовного середовища.

Той факт, що іншомовна форма вираження професійного змісту є непростю для студентів, вона вимагає багаторазового промовляння, прочитання і обговорення матеріалу, що вивчається, для її вільного, безпомилкового і нормативного застосування.

А це в свою чергу веде не тільки до запам'ятовування професійної інформації, а й до її глибокого осмислення, тим більше, що в рамках нашої концепції будь-який новий зміст вивчається на основі міцних знань попереднього матеріалу і у взаємозв'язку з ним. Саме тому предмет професійної діяльності в інтегрованому процесі навчання отримує можливість найбільш сприятливого засвоєння.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зверев И. Д., Максимова В. Н. Межпредметные связи в современной школе [Текст] / И. Д. Зверев, В. Н. Максимова. – М.: Педагогика, 1981. – 160 с.
2. Мартынова Р. Ю. Психологические основы интегрированного процесса обучения образовательной и иноязычной речевой деятельности студентов неязыковых специальностей: [монография] / Раиса Юрьевна Мартынова. – Одесса: Освіта України, 2016. – 200 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕМОВНОМУ ВУЗІ

Буленок С. М., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет;

Коваленко Л. В., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

В наш час міжнародні мови активно поширюються в світі. Володіння англійською мовою не є чимось особливим. Через зростаючу конкуренцію на ринку праці знання однієї англійської мови може виявитися недостатнім.

Яку саме другу іноземну мову слід вибирати сьогодні для вивчення – аж ніяк не просте питання.

Це питання є актуальним ще й тому, що для людей немовного профілю друга іноземна мова, як правило, є, останньою. Щоб володіти трьома і більше іноземними мовами треба мати до них добрі здібності, відчувати великий інтерес і постійно практикуватися. Як правило, все це можна сказати саме про професійних лінгвістів. Спеціаліст немовного спрямування, який добре володіє трьома і більше іноземними мовами в нашій країні – явище досить рідкісне.

Таким чином, яку другу іноземну мову вивчатимуть студенти, може залежати від вузу. Розглянемо нижче найбільш імовірні варіанти.

Німецька. Ця мова активно відвойовує позиції, які втрачені нею у другій половині минулого століття. У порівнянні з французькою та іспанською вона як рідна поширена дуже мало, але є другою після англійської іноземною мовою як в Україні, так і в усьому світі. Причина тому – сильна економіка німецькомовних країн, а також їх розташування

в самому центрі Європи. Оскільки багато німецьких компаній мають представництва в нашій країні, ця мова може бути корисна тим, хто планує працювати в сфері бізнесу, особливо в області техніки та економіки, в тому числі і для відряджень до Німеччини.

Французька. Це третя за популярністю іноземна мова в Україні після англійської та німецької. Французька більше німецької поширена на нашій планеті з точки зору числа носіїв і входить на відміну від німецької в число робочих мов ООН. З іншого боку багато франкомовних країн не є економічно розвиненими, а всі германомовні відносяться тільки до економічно розвинених держав. Французька є мовою культури і мистецтва та більше підійде людям, які працюють у гуманітарній сфері.

Іспанська. Незважаючи на те, що це друга за поширеністю європейська мова після англійської в світі, число людей, які володіють нею в нашій країні відносно мале в порівнянні з німецькою і французькою. В Україні на сьогоднішній день знання іспанської якщо не екзотика, то принаймні рідкість. Тим часом ця мова активно використовується в сфері туризму, оскільки Іспанія є одним з провідних постачальників туристичних послуг в світі і одним з найпопулярніших туристичних напрямків у нашій країні. Саме тому що ця мова поки в Україні вивчається не так активно, володіння нею для випускника вузу може бути конкурентоспроможною перевагою.

Інші європейські мови, наприклад, італійська або португальська, шведська, голландська, чеська і т.д. навряд чи слід викладати в якості другої в немовному ВНЗ, в крайньому разі, в рамках навчального плану, з тієї причини, що малий шанс знайти роботу, де їх знання могло б бути застосоване. Ними в нашій країні володіють в основному професійні перекладачі, які спеціалізуються саме на роботі з тією чи іншою рідкісною мовою.

Вибирати рідкісні мови для викладання в якості другої в немовних ВНЗ тим більше недоцільно, бо в разі відсутності постійної мовної практики іноземна мова поступово йде в пасив.

З точки зору організації навчального процесу важливим є питання, на яких курсах слід навчати другої іноземної мови. Як показує практика, в немовних вузах друга іноземна мова викладається на старших курсах, в основному, коли студенти вже закінчили вивчення англійської, яка в більшості випадків вивчається на першому і другому курсах. Основними аргументами на користь такого стану речей є наступні:

- 1) Лінгвістична підготовка розтягується на весь період навчання студентів у вузі.
- 2) Для студентів нелінгвістичного профілю вивчення двох іноземних мов відразу – це перевантаження, яка може вилитися в антипатію до них.
- 3) Студенти старших курсів більш орієнтовані на професійну діяльність, багато хто вже має досвід працевлаштування, розуміють особливості ринку праці і усвідомлюють важливість володіння іноземними мовами для успішної кар'єри.

Викладання другої іноземної мови в нелінгвістичному вузі має такі особливості:

- 1) Навчання ведеться з нуля.
- 2) Навчання не ведеться з опорою на шкільну програму і ніяким чином не прив'язане до неї.
- 3) Навчання можливо вести з опорою не тільки на українську, але й на англійську мову.
- 4) Навчання другої іноземної мови проходить без детального розбору алфавіту, що дозволяє прискорити процес освоєння мови на початковому етапі.

Виходячи з наведеного матеріалу ми бачимо, що для лінгводидактики вищої школи викладання другої іноземної мови в нелінгвістичному вузі – вельми специфічний процес, який має суттєві відмінності від навчання першої іноземної мови (англійської). Ці відмінності носять методичний і організаційний характер, і їх необхідно враховувати при організації процесу лінгвістичної підготовки студентів в немовних ВНЗ. Очевидно, що другої іноземної мови не можна навчати точно так само, як першої. І ні в якому разі не можна ставитися до цього процесу як до формальності, тому що в такому випадку більш вагомими стають аргументи тих, хто вважає, що друга іноземна мова в немовних ВНЗ це марна трата часу, який можна було б використати на фахові дисципліни.

Викладання другої іноземної мови нелінгвістам має бути:

- а) практично орієнтованим
- б) комунікативно орієнтованим
- в) прискореним, принаймні на початковому етапі
- г) спиратися на першу іноземну мову

Знання ще однієї іноземної мови крім англійської якщо не обов'язкове, то дуже бажано, з огляду на зростання міжнародних

контактів держав, компаній і їх співробітників, а також окремих громадян зокрема.

Вибір другої іноземної мови для вивчення – досить складне питання, оскільки в різні періоди часу різні мови мають різний статус і різний ступінь потребування. На сьогоднішній день статус мови визначається не тільки географічним його поширенням і числом носіїв, а й економічним розвитком країн, де вона є державною.

ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ БІЗНЕС-КОЛЕДЖІВ США

Воробйова Ж. Ю., старший викладач кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації факультету міжнародної економіки і менеджменту ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»

Особливого значення в контексті Болонського процесу набуває вдосконалення системи організації самостійної роботи студентів. Успішному розв'язанню цього завдання може сприяти врахування результатів порівняльно-педагогічних досліджень, в яких аналізується досвід підготовки фахівців у різних країнах, виявляються можливості його застосування в Україні.

У статті «Технологія організації самостійної позааудиторної роботи студентів економічних бізнес-коледжів США» – проаналізовано практичні аспекти розробки індивідуальних програм самостійної позааудиторної роботи студентів, з'ясовані форми, методи та моделі її організації самостійної роботи студентів економічних коледжів США, а також визначено умови ефективного застосування американського досвіду в процесі професійної підготовки майбутніх спеціалістів у вітчизняних вищих економічних навчальних закладах.

Стрижневим елементом системи організації самостійної роботи студентів у економічних коледжах США є індивідуалізована академічна програма, що становить собою спланований відповідно до освітніх потреб конкретного студента курс навчання, який ідентифікується з певними предметами самостійного вивчення. Зазначена програма містить чітко окреслене коло навчальних завдань, що відображають відповідний обсяг кредитних годин з предметів спеціалізації студента і певну кількість кредитних годин із загальноосвітніх дисциплін.

Академічна програма самостійної роботи студентів охоплює проходження педагогічної практики, стажування, виконання дипломного проекту та інших видів робіт, визначених факультетом чи коледжем університету.

Аналіз документів, які регламентують зміст професійної підготовки в економічних коледжах США, свідчить, що академічні програми самостійної роботи студентів передбачають оволодіння знаннями та вміннями з шести груп навчальних дисциплін: 1) професійно орієнтовані навчальні предмети або предмети спеціалізації (major); 2) професійно нейтральні навчальні предмети (minor), вивчення яких необхідне для кращого засвоєння предметів спеціалізації; 3) інші академічні курси, які є частиною академічної програми: факультативи, додаткові заняття тощо (other areas of concentration); 4) курси гуманітарних наук, які забезпечують формування світогляду студентів (liberal studies courses); 5) як мінімум 30 годин курсів підвищеної складності (upper-division courses); 6) елективні курси, які студент може обирати для самостійного опанування нових галузей знань чи розширення переліку професійно орієнтованих і загальноосвітніх курсів (electives).

В американських економічних бізнес-коледжах використовуються три типи планування індивідуальних програм самостійної роботи студентів: структурний – орієнтований на кінцеві результати самостійної навчальної діяльності; процедурний – центрований на процесуальній стороні учіння; функціонально-поняттєвий, що регламентує як кінцеві результати навчальної діяльності, так і процес учіння.

Найбільш поширеною формою організації індивідуалізованої самостійної роботи в економічних бізнес-коледжах США є модульне навчання: кожний студент одержує індивідуальну методичну програму у вигляді пакетів пізнавальної діяльності, що охоплюють змістові одиниці навчального матеріалу та методичні вказівки щодо їх засвоєння. Застосування модульного навчання дозволяє індивідуалізувати самостійну роботу студентів за змістом, темпом, методами й технологіями навчання, типами взаємодії з викладачем, способами діагностики й контролю засвоєння матеріалу.

Важливим компонентом методичної системи самостійного індивідуалізованого навчання студентів економічних бізнес-коледжів є контракт – угода, що визначає основні напрями і плановані результати самостійної роботи студентів під керівництвом педагога. Контрактна форма організації самостійної роботи, як правило, передбачає

проблемно-пошукову пізнавальну діяльність студентів, у вигляді індивідуального або групового дослідницького проекту. Проект містить опис основних етапів самостійної роботи над проблемою, визначає цілі, завдання, засоби і методи роботи, джерела й матеріали, які необхідно використати, строки виконання та критерії результативності, характер і форму презентації одержаних результатів.

В економічних бізнес-коледжах США набув поширення процедурний метод організації самостійного навчання студентів, в основі якого лежить модель «концептуально-орієнтованого самостійного навчання». Зазначений метод передбачає організацію навчальної діяльності студентів за чотирма етапами: 1) спостереження та персоналізація; 2) пошук і збереження; 3) усвідомлення та інтегрування; 4) спілкування студентів, під час якого вони обмінюються самостійно опрацьованою інформацією за допомогою письмових та усних повідомлень, діаграм, таблиць та технічних засобів.

На сучасному етапі розвитку професійної освіти в США посилюється увага до організації самостійної роботи студентів під час практики. Всі види практики в американських бізнес-коледжах вимагають від студентів високого рівня самоорганізації та творчої активності: а) лабораторна практика у контрольованих умовах; б) спеціальна практика; в) спостереження за навчальним процесом; г) відвідування адміністративних бізнес-центрів.

дистанційне навчання. Можна виділити три дидактичні моделі організації дистанційне навчання: модель самостійного навчання за допомогою спеціальних дидактичних засобів (книг-самовчителів, аудіо-і відеокасет, комп'ютерних навчальних програм, телевізійних освітніх програм, мультимедійних курсів на CD-дисках і гіпертекстових підручників на WWW-серверах); дворівнева багатокomпонентна модель, опосередкована взаємодія студента з тьютором (викладачем), діяльність координується адміністратором центру дистанційного навчання; трикомпонентна модель паралельної взаємодії, центрована на студентові; згідно з цією моделлю економічний коледж розробляє навчальні програми й методичні матеріали.

В економічних бізнес-коледжах США використовуються головним чином два типи оцінювання: формувальне (formative) і підсумкове (summative). Значного поширення набула така технологія оцінювання результатів самостійної роботи, як «портфоліо» - набір документів і результатів діяльності. В економічних коледжах США використовуються здебільшого три типи портфоліо: «робочий

портфолію», який дає змогу оцінити прогрес студента в оволодінні знаннями, уміннями і навичками у процесі щоденної самостійної позааудиторної роботи; «шоукейс портфолію», що складається з метою демонстрації найцікавіших видів самостійної роботи студента, його оригінальних праць, власних винаходів, проєктів; «портфолію для записів», в якому зберігаються зразки атестації і результати роботи студента.

Аналіз системи організації самостійної позааудиторної роботи студентів економічних бізнес-коледжів США на рівні концептуальних підходів і практики свідчить про доцільність використання окремих її елементів з метою вдосконалення професійної підготовки фахівціві у вітчизняних закладах економічної та бізнес освіти, зокрема, індивідуалізації і збільшення частки самостійної роботи студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гриневич Л. Децентралізація управління освітньою системою (на прикладі Польщі). – Освіта і управління. – 2004. – Т.7. – № 3–4.
2. Сулим І. Ф. Основні методи організації самостійної позааудиторної роботи студентів педагогічних коледжів США: зб. наук. пр. Сер. Педагогіка і психологія. – Вінниця, 2005. – Вип. 17. – С.48 – 52.
3. Сулим І. Ф. Дистанційне навчання як форма самостійного позааудиторного навчання студентів педагогічних коледжів США: зб. наук. пр. / Ред. кол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ “Вінниця”, 2006. – Випуск 10. – С.163 – 168.
4. Raport na temat polityki edukacyjnej w Polsce. Warszawa, 1998.– 2015.

ЕМОЦІЇ В СТРУКТУРІ ЛЕКСИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

Галаган В. Я., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Питання, пов’язані з емоціями, їх роль в пізнанні світу, їх місце в лексичному значенні слова, їх фізіологічний статус тощо, давно цікавили дослідників. Найбільший інтерес для лінгвістики представляє проблема семантичної інтерпретації та категоризації емоцій

В наше сьогоднішнє сучасний стан мовознавчої науки характеризується комплексним та багатовекторним дослідженням мови,

прагненням лінгвістів до цілісного знання, до зустрічі різних наук, прагнення до розуміння того, що пояснення мови як складного й аномального явища, неможливе без залучення наукового потенціалу різних галузей знань, зокрема, поясненням різних питань, пов'язаних з емоціями.

Адже, відомо, що мовознавство в багатьох випадках повинно шукати пояснення в психології, оскільки, «чистого мовознавства» не існує, мова соціально обумовлена і її сенс – в суспільній функції.

Так, в системі емотивних явищ виокремлюються: емоції, які мають структуру, направленість, оцінний знак та модальність; емоційний стан, який характеризується інтенсивністю, суб'єктивністю, інтегративністю; емоційність, де мають місце такі параметри як стійкість, вибірковість до стереотипів тощо. Більше того, з часів Аристотеля, вчені вбачали в емоціях єдність інтелектуального й емоційного, що в наше сьогоднішнє підтверджується новими аргументами. Специфічним для емоцій є подвійність (амбівалентність): життя і смерть, любов та ненависть, радість та горе тощо, які можуть оволодівати людиною одночасно. Цей факт засвідчує параметричність (полярність) емоцій: всі емоції мають своє протиставлення, тобто утворюють пари за типом оцінного знака. Специфіка цього параметра полягає в тому, що, будучи протиставленнями, емоції не виключають одна одну. (пор. сльози радості).

Зазначена полярність є показником системності емоцій. Емоції протиставлені одна одній, часто бувають взаємопов'язаними, і одна може викликатися іншою. Інтерес може змінюватися страхом, зневага – переходити у радість і збудження тощо.

Подвійність емоцій пояснюється тим, що реальні предмети, особи, власні дії, а тим більше життєві ситуації за своїм змістом дуже складні, і зв'язки людини з ними нерідко не вичерпуються яким-небудь одним елементарним ставленням.

Обидві форми свідомості – емоційна та раціональна – базуються на єдиній фізіологічній основі, повноцінне людське мислення включає обидві його форми.

Емоції, на думку сучасних дослідників, є параметричним феноменом, тобто вони можуть бути кількісно визначені (виміряні), вони рідко проявляються в єдиному варіанті й найчастіше реалізується цілим пучком: група радості, група страху, група гніву, тощо. Пор.: інтерес-спонукання-задоволення, задоволення-радість, горе-страждання, страх-сором-провина, провинна-каяття і т.п.

Деякі мовознавці засвідчують, що виникнення емоцій обумовлено дефіцитом прагматичної інформації, а саме це викликає емоції негативного характеру: відраза, страх, гнів і т.п. Позитивні емоції, такі як радість, інтерес та інші виникають в ситуації, коли отримана інформація збільшує ймовірність задоволення потреб у порівнянні з уже існуючими прагненнями.

Параметр «експресія емоцій» дає змогу кодифікувати, подавляти, приховувати або ж стимулювати емоції. Сфера пізнання, опису емоцій може бути кількісно виражена трьома вимірами: задоволення – незадоволення; розслаблення – напруга; спокій – збудження, які є стержнем, що вимірює емоційний досвід людини, виходячи із поняття континуума приємного – неприємного.

Інакше кажучи, речі та явища справляють на нас приємне або неприємне враження і поділяються на два класи: ті, які нас радують і ті, що завдають нам незручностей і страждань.

Позитивні емоції виступають як ті, які корисні людині, а негативні – як ті, які для людини є шкідливими. Позитивні емоції полегшують взаєностосунки людей, розуміння ними ситуаційних зв'язків між об'єктами; негативні сприймають як шкідливі і як такі, що не сприяють взаємодії.

Відомо, що емотивна пам'ять як найбільш міцна, тривала, особливо пам'ять про негативні емоції, які як сигнал про небезпеку залишаються у свідомості людини найдовше.

Зрозуміло, що поділ емоцій на позитивні та негативні не є достатнім і вимагає пояснення та уточнення. Такі емоції як гнів, страх, сором не можуть бути зараховані до категорії негативності або до негативних емоцій. Гнів інколи співвідноситься із захистом або ствердженням особистісної цілісності. Страх також пов'язаний з виживанням людини і поряд з соромом сприяє регуляції руйнівної агресивності та ствердженню соціального порядку. Невиправданий або безпричинний гнів або страх має, як правило, негативні наслідки як для людського організму так і для суспільства, але до цього може приводити і емоція радості, якщо вона пов'язана з іронією, або проявляється в комбінації зі збудженістю та латентним мотивом.

Зазначені параметри й характеристики дають змогу побачити, що емоції мають як власне фізіологічні (природні), так й оцінні параметри (що є результатом їх осмислення, усвідомлення). На важливу роль емоцій в життєдіяльності людини вказує функціональне поле понять, які відображають відповідні емоційні компоненти/картини світу: емоційне

мислення, емоційна функція, смисл, ситуація, контекст, поведінка, асоціація, міміка, жести, інтонація, стимул, реакція, стан, спокій, досвід, мотив, подія тощо.

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПІД ЧАС ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ЕКОНОМІСТІВ В СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Гарбуза Т. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сучасних європейських мов, Київський національний торговельно-економічний університет

Важливим складником змісту мовної підготовки майбутніх фахівців, зокрема економістів, на відстані у Великій Британії є технологічне забезпечення дистанційного навчання. Технологія (від грец. τεχνολογία) — наука про способи (набір і послідовність операцій) виконання завдань за допомогою (шляхом застосування) технічних засобів (знарядь праці) [1].

Педагогічні технології дистанційного навчання – система методів, прийомів, операцій, засобів, послідовне здійснення та застосування яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості та гарантований результат з урахуванням особливостей учасників процесу дистанційного навчання. Однією з головних педагогічних технологій процесу мовної підготовки студентів-економістів в системі дистанційного навчання у Великій Британії є проектна технологія [2, с. 25].

Проектна технологія – освітня технологія, спрямована на здобуття студентами знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою, формування в них специфічних умінь і навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку [138]. Вона широко застосовується в галузі дистанційного навчання іноземних мов у Великій Британії як особистісно-орієнтована педагогічна технологія, що реалізує навчання у співпраці [3, с. 69]. Зазначимо, що її результатом є створення студентом особистісного освітнього продукту в автентичній ситуації освітньої або соціально-культурної діяльності. Завдяки цьому студент опиняється в ситуації реального використання іноземної мови, що сприяє усвідомленню ним цілей і завдань вивчення іноземної мови у

процесі власної діяльності. Засвоєння іноземних мов відбувається під час продуктивної творчої роботи. В навчальних закладах Великої Британії з дистанційною формою навчання студенти виконують проектні роботи в другій половині навчального курсу. Відповідно до програм для їх виконання відводиться значна кількість годин. Залежно від типу навчального закладу в середньому передбачено близько 60 годин навчального часу (за умови, що на вивчення всього курсу заплановано близько 225 годин) [4].

Підсумком застосування проектної технології для студентів Відкритого університету Великої Британії стають: інформаційні та дослідницькі проекти, наприклад, «Іноземні мови та їх використання як мов міжнародного спілкування»; проекти соціологічного дослідження, наприклад, «Ставлення іноземців до моєї країни», «Використання іноземних мов у моїй країні» тощо [4]. Отже, проектна робота в дистанційному навчанні іноземних мов орієнтована на студента як суб'єкта навчально-дослідницької діяльності, на його потреби та інтереси в сфері вивчення та застосування іноземних мов. Студент є ініціатором, організатором, виконавцем і суб'єктом, який контролює, бере на себе відповідальність за виконання поставлених завдань та кінцевий результат проекту. Автентичні проектні завдання виводять студента в інформаційний простір за межі навчального, усуваючи розрив між навчальним і реальним використанням іноземних мов чи, принаймні, скорочуючи цей розрив [5]. Адже в процесі виконання проектної роботи з іноземних мов створюються природні умови для самостійного / автономного оволодіння студентом певними аспектами іноземної мови і культури, певними мовними засобами, комунікативними вміннями, лінгвокультурними відомостями, стратегіями усного та письмового мовленнєвого спілкування. Важливість проектної роботи полягає у створенні кінцевого продукту, який потребує інтеграції всіх напрямів володіння мовою та культурою з метою виконання завдань проекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Педагогічний словник / [ред.-упоряд. М. Д. Ярмаченко]. – К.: Пед. думка, 2001. – 514 с.
2. Полат Е. С. Педагогические технологии дистанционного обучения: [учеб. пособие для студ. высш. учеб. завед.] / [Е. С. Полат, М. В. Моисеева, А. Е. Петров и др.]; под ред. Е. С. Полат. – М.: Издат. центр «Академия», 2006. – 400 с.

3. Сучасні технології в освіті: реком. бібліогр. покажч. Ч. 1. Сучасні технології навчання / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Маріуп. держ. гуманіт. ун-т; [уклад.: Моїсеєва І. П., Грудініна Н. Д.; наук. консультант і автор вступ. ст. Єрмаков І. Г.; передм. Пономаренко Л. О.; наук. ред. Букшина Т. Ф.; бібліогр. ред. Бабич Є. К.; відп. за вип. Пономаренко Л. О.; рец. Даниленко Л. І.]. – К.: [б. в], 2005. – 307 с.
4. The Open University [Electronic resource]: [website]. – Electronic text data. – United Kingdom, 2013. – Mode of access: <http://www.open.ac.uk/>. – Title from the screen.
5. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навч. посіб. / Н. Є. Мойсеюк. – Вид. 3-тє, допов. – К., 2001. – 608 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ПРОГРЕСИВНА ФОРМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

*Гуминська Н. В., викладач кафедри іноземної філології та перекладу,
Київський національний торговельно-економічний університет*

Приєднавшись до Болонського процесу Україна повинна цілком відповідати критеріям Болонської системи, одним із яких є нова якість самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів, її наповнення й організація – досить рутинні задачі, але її відношення до загального комплексу проблем підвищення ефективності вищої освіти на сучасному етапі додає їй нового значення і нової якості.

Аналіз основних груп проблем, що впливають на забезпечення якості підготовки фахівців, показує, що однією з основних стає проблема організації навчальної діяльності, адекватної сучасним вимогам, пропонованим до рівня підготовки професіоналів. Тобто ці професіонали повинні володіти не тільки теоретичними знаннями, а й мати орієнтованість у сучасних ринкових відносинах і навички практичної діяльності на підприємствах. Нині як в нашій країні, так і за кордоном йде інтенсивний пошук таких методів, засобів і форм організації процесу навчання, що дозволили б стимулювати пізнавальну активність і самостійність майбутніх фахівців сфери економіки та бізнесу. На мою думку, самостійна робота студентів – це важлива форма ретельно організованого процесу під керівництвом і контролем

викладача, у ході якого відбувається творча діяльність з набуття і закріплення наукових знань. Професійне зростання фахівця, його соціальна затребуваність як ніколи залежать від уміння виявити ініціативу, вирішити нестандартне завдання, від здатності до планування і прогнозування результатів своїх самостійних дій. Це переорієнтує самостійну роботу з традиційної мети – простого засвоєння знань, набуття умінь і навичок, досвіду творчої і науково-інформаційної діяльності – на розвиток внутрішньої і зовнішньої самоорганізації майбутнього фахівця, що активно перетворить відношення до одержуваної інформації, здатності вибудувати індивідуальну траєкторію самонавчання. Навіть під час написання творчої роботи, більшість бачать її зміст у поглибленні власного знання з визначеної проблеми. Варто помітити, що переважна більшість традиційна освоєних методів самостійної навчальної діяльності (знаходження лексичних навичок аудіювання і конспектування, оволодіння стилістикою наукової мови, умінням використовувати доступні бібліотечні ресурси, знаходити інформацію за допомогою автоматизованих систем та інформаційних мереж і ін.) орієнтовано на розвиток здатності одержувати необхідні зведення з готових джерел, активізувати пізнавальну діяльність у ланці «інформація – знання» (тобто діяльність «для себе»). Це, безумовно, важливо, але для умов інформаційного суспільства зовсім недостатньо. Важливо показати тим хто навчається, що готовність до безперервного пошуку нового, актуального знання, до грамотного здійснення інформаційних процесів – одна з професійної компетенції фахівця в будь-якій галузі, яка визначає успішність його особового зростання і соціальну та професійну затребуваність.

Для того, щоб студент усвідомив себе не тільки споживачем, але і розповсюджувачем нового знання, відчув суспільну значущість своєї індивідуальної пізнавальної діяльності, доцільно використовувати групову форму організації самостійної роботи. При цьому викладач надає консультативну допомогу кожному виконавцю, оцінюючи його успіхи за якістю виконаної ним частини завдання. Координація всієї роботи – це сфера учасників творчої групи. Окремі документи в певному порядку збираються під єдиною назвою. На обговорення аудиторії – представлення – виноситься завершений продукт самостійної діяльності. Студент має можливість реально оцінити свій внесок у загальну справу, усвідомити відповідальність за кінцевий результат. Організація роботи в ланці «знання – діяльність» є найважливіший елемент формування

світогляду, оскільки тут дуже важливо особистісне прийняття основних наукових принципів, ідей, концепцій, методів. А це вимагає їхнього переконливого обґрунтування, яке можна одержати тільки в процесі здійснення визначеної практичної діяльності на основі отриманих знань. Результати цієї діяльності подають нову інформацію, ціль якої, по-перше, перевірка і коректування вже наявних знань і, по-друге, одержання нових. Без даної ланки студент не навчиться самостійно керувати власним пізнавальним процесом: воно забезпечує «зворотний зв'язок» у цьому процесі. Зазвичай, робота по підготовці майбутніх сучасних фахівців складна, насичена й об'ємна, що вимагає значної підготовчої роботи з боку і викладача і студента. І саме від викладача залежить правильна постановка проблем, формування творчих груп студентів, допомога в складанні і коректуванні самостійної роботи. Таким чином, проведений аналіз дозволив зробити висновок, що усі форми навчального процесу повинні вчити студентів інтенсивної і плідної самостійної роботи. Саме вона, на мою думку, повинна бути одним з найважливіших критеріїв для оцінки знань та умінь. Сьогодні позитивно може бути оцінена така робота, що забезпечує підготовку висококваліфікованих фахівців виходячи з потреб ринкового попиту.

НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЇ «ЗАНУРЕННЯ»

Дишлева Г. В., викладач кафедри сучасних європейських мов Київський національний торговельно-економічний університет

Розвиток ділової активності в Україні спричинив появу підвищеного інтересу та все більшої популярності вивчення ділової іноземної мови. Створення Європейського простору вищої освіти висуває складні завдання щодо збільшення мобільності студентів, більш ефективного міжнародного спілкування, легшого доступу до інформації тощо, а тому слід розвивати комунікативну компетенцію студентів вищих навчальних закладів і ті стратегії, які їм необхідні для ефективної участі в процесі навчання та в тих ситуаціях професійного спілкування, в яких вони можуть опинитися. Сучасними міжнародними освітніми вимогами передбачається, що випускник ВНЗ має володіти іноземною мовою на рівні, достатньому для безперешкодного спілкування із

колегами. При цьому робиться наголос на необхідності навчання студентів не англійської мови для загальних цілей, а англійської мови для спеціальних цілей.

Саме з цієї причини зараз відбувається активний пошук нових та удосконалення існуючих технологій навчання. Сучасна методика викладання іноземних мов пропонує величезну кількість новітніх моделей викладання, чільне місце серед яких посідає «контент-навчання» (*content-learning*) (J. Crandall (1992), S. Burger, M. Wesche & M. Mignerone (1997), N. Cloud, F. Genesee та E. V. Hamayan (2000) та ін.), і зокрема, занурення (*immersion teaching*) (J. Cummins (2002), E. Day, S. Shapson (1993), F. Frisson-Rickson, J. Rebuffot (1986) та ін.).

Упродовж останніх десяти років у зарубіжній методиці викладання іноземних мов відбулося зміщення акцентів з ізольованого викладання мови до поєднання в процесі навчання оволодіння мовою і одночасно спеціальними дисциплінами. Існує щонайменше чотири причини, що лежать в основі цього явища і які дозволяють називати навчання за технологією занурення інтегрованим: ефективніше оволодіння мовою можливе в соціально осмислених, значущих ситуаціях спілкування, інтегроване навчання створює основу для активізації оволодіння мовою, існування взаємозалежності між мовою й іншими аспектами розвитку людини підвищує ефективність оволодіння мовними явищами, мовленнєвими навичками й уміннями, існування відмінностей у функціональних характеристиках мови при переході від одного контексту до іншого вимагає забезпечення максимальної «контекстної насиченості» у самому процесі оволодіння мовою.

Технологія занурення містить у своїй основі дев'ять принципів, основними серед яких виступають принцип формування двомовності та принцип лінгвістичної взаємозалежності. Система рідної мови є основою для оволодіння іноземною мовою (принцип лінгвістичної взаємозалежності), і одночасно в процесі навчання слід прагнути до досягнення рівня двомовності у професійній сфері комунікації, коли індивід може легко перемикатися з однієї мови на іншу і чітко висловлювати власні думки рідною та іноземною мовами. Тому будь-яка із моделей занурення, що може бути використана в процесі навчання в умовах ВНЗ України, базується на цих принципах.

Всі навчальні стратегії, які викладач реалізує за умов впровадження будь-якої моделі занурення, містять чотири основні цілі:
- зробити вхідну інформацію зрозумілою для студентів (*make input comprehensible*);

- створити можливості для використання цільової мови в аудиторії (*provide opportunities for language output*);
- забезпечити логічність та чітку послідовність подачі мовного матеріалу (*enhance the comprehensibility of readings*);
- розробити систему конструктивного зворотного зв'язку (*develop a system for providing constructive feedback*).

Можна визначити три стадії мовного занурення:

- 1) повне занурення (*total immersion*);
- 2) часткове занурення (*partial immersion*);
- 3) помірне занурення (*sheltered immersion*).

Повне занурення передбачає проведення лекційних і практичних занять, а також письмового контролю зі спеціальної дисципліни англійською мовою. У межах часткового та помірного занурення лекції читаються українською мовою, а наприкінці кожної з них поданий матеріал резюмується англійською мовою, і студенти отримують перелік найбільш уживаних в даній темі англійських термінів. Щодо практичних занять, то модель часткового занурення передбачає усні доповіді студентів з питань семінару англійською мовою, участь в обговоренні прослуханих доповідей тими студентами, що не готували спеціальні доповіді, англійською мовою. При помірному зануренні 70% доповідей з питань семінару і весь письмовий контроль проводиться рідною мовою. 30% доповідей готуються студентами англійською мовою (кожен студент повинен декілька разів за семестр зробити доповідь англійською мовою). Крім того, передбачається участь в обговоренні англійською мовою тими студентами, що не готували спеціальних доповідей, а такою написання всіма студентами бізнес-планів з метою удосконалення знань і навичок володіння англійською мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Clark K. The design and implementation of an English immersion program // *The ABC's of English Immersion: a Teacher Guide*. – Washington, DC: Center for Equal Opportunity, 2000. – 44 p.
2. Walker C. L., Tedick D. J. The complexity of immersion education: teachers, addresses and issues // *Modern Language Journal*. – 2000. – Vol. 1, No. 84. – P. 931–940.

ПРОФЕСІЙНІ СИТУАЦІЇ ПІД ЧАС МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ БІЗНЕС СФЕРИ

Довженко І. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

У наш час серед науковців спостерігається посилення інтересу до використання ситуативних завдань у процесі вивчення ділової іноземної мови. Дослідження з цього напрямку відображені у працях Г. Бабій, В. Блах, О. Глазової, О. Гур'янової, В. Марігодова, О. Тищенко, Л. Шевцової та ін. Моделювання ситуативних ситуацій, що передбачає знайомство, вітання, прощання, вибачення, прохання, відмову тощо, не лише дозволяє засвоїти або повторити правила мовленнєвого етикету, активізувати і збагатити лексичний запас студентів, розвивати мислення, сформувані мовленнєві вміння та навички, а й дає змогу студентам практикуватися в побудові мікро-висловлювань в офіційному діалозі, репліки в якому характеризуються більшою смисловою самостійністю, ніж у діалозі побутового характеру.

Логічне, правильне, доречне професійне мовлення, здатність не лише словом, а й змістом, мовною поведінкою вплинути на співрозмовника повинні бути внутрішньою потребою студента навчального закладу бізнес сфери.

Роль ситуативних завдань у формуванні мовлення студентів беззаперечна. Завдяки ситуативним завданням студенти опановують техніку побудови й ведення діалогу та полілогу; вчаться правильно поводитися в ситуації професійного спілкування; формують індивідуальний стиль професійного мовлення; вчаться уникати конфліктних ситуацій.

У процесі виконання ситуативних завдань майбутні спеціалісти бізнес сфери поступово оволодівають технікою усного ділового спілкування: набувають умінь моделювати ділову бесіду, телефонну розмову з клієнтом, сприймають та відтворюють тексти фахового призначення; засвоюють культуру оформлення текстів у діловому стилі, правильне написання документів.

Результати навчання досягаються за умови чіткої організації процесу навчання, що передбачає моделювання ділових ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин та відповідної ситуації тощо [1, с.122].

Пропонуємо застосовувати такі ситуативні завдання:

1. Дати відповіді на питання, сформульовані щодо певної ситуації;
2. Самостійно сформулювати проблему (питання) на основі заданої ситуації;
3. Розв'язати сформульоване завдання, спираючись на формальну логіку та ін.

Для успішного формування ділового мовлення студентам варто пропонувати різноманітні завдання з наперед визначеною метою у вигляді змодельованих ситуацій – розігрування ролей. Наприклад:

- *Візьміть інтерв'ю у шеф-повара одного з найкращих ресторанів вашого міста. Стисло запишіть запитання та відповіді у формі діалогу. Використовуйте формули мовленнєвого етикету.*

- *Побудуйте діалоги, використовуючи відповідні правила етикету: керівника з підлеглим, який постійно запізнюється на роботу; секретаря з відвідувачем (у службовій справі); адміністратора з клієнтом готелю; офіційної особи зі скаржником.*

На практичних заняттях, присвячених вивченню ділової лексики, належна увага має приділятися лексичним та лексико-семантичним вправам комплексного характеру, що спрямовані на ознайомлення з лексичною системою ділового мовлення, засвоєння основних її понять і формування умінь з'ясовувати семантику слова, словосполучення, фрази; осмислювати сутність лексико-семантичних явищ. Наприклад:

1. *Складіть посадову інструкцію.*

- *Запишіть 5 фахових термінів (за спеціалізацією). Розкрийте їх лексичні значення за словниками.*
- *Складіть міні-оповідання, послуговуючись термінами вашої спеціальності.*
- *Здійсніть презентацію термінів вашої майбутньої професії.*
- *Запишіть 10 скорочень (аббревіатур) та їх повні відповідники, якими послуговуються у вашій майбутній фаховій діяльності.*

Отже, формуванню й удосконаленню ділового мовлення студентів – майбутніх фахівців бізнес сфери сприяє моделювання ситуацій, що дають змогу вивчати фахову термінологію, практикуватися в побудові мікровисловлювань в офіційному (професійному) діалозі, розвивати розумові та творчі здібності, уміння й навички спілкування. Такі завдання на практиці засвідчили позитивні результати навчання студентів, що надалі допомогло їх швидшому пристосуванню у професійній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабий Г. И. Формирование коммуникативной культуры менеджеров туристской деятельности методом ролевой игры // Актуальные проблемы туризма. – 2016. – № 2. – С.120–124.

АНАЛІЗ СТИЛІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ КРИЗЬ ПРИЗМУ СТУДЕНТСЬКОЦЕНТРИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Дроздова Ю. В., кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет;

Дубініна О. В., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет;

Колот Л. А., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

На думку більшості фахівців, вивчення формування особистості професіонала необхідно починати задовго до його вступу у власне професійну діяльність, ведучою при цьому є проблема емоційної складової взаємодії на початковому рівні професійної підготовки – етапі навчання.

Міжособистісні стосунки неминуче виникають між учасниками навчального процесу на ґрунті їх взаємодії та спілкування у процесі реалізації тих завдань, на які спрямовані спільні зусилля. Цілі спільної діяльності, її мотиви та організація визначають характер стосунків учасників взаємодії. Модель взаємодії безпосередньо впливає на результати діяльності, формує психологічний простір навчальної активності, визначає загальну емоційну характеристику навчального процесу.

Стиль педагогічного спілкування – усталена система способів і прийомів, які застосовує викладач під час взаємодії зі студентами. Стиль педагогічної діяльності супроводжують стилі поведінки (конфліктний, конфронтаційний, співробітництва, компромісний, пристосовницький, стиль уникнення, придушення, суперництва і захисту), які створюють його фон, надають йому відповідного емоційного забарвлення. Кожний

стиль припускає домінування монологічної або діалогічної форми спілкування [3].

На сьогоднішній день існує декілька підходів до класифікації стилів педагогічного спілкування (діяльності). Класичним підходом є виділення авторитарного, ліберального та демократичного стилів педагогічної взаємодії [1, 2].

Авторитарному стилю спілкування притаманний диктат, який перетворює одного з учасників комунікативної взаємодії на пасивного виконавця, пригнічує його самостійність та ініціативу. Авторитарний викладач самочинно визначає спрямованість діяльності, нетерпимий до заперечень студентів, що гальмує ініціативу, пригнічує їх. Головними формами взаємодії за такого стилю спілкування є наказ, вказівка, інструкція, догана.

Ліберальний стиль спілкування проявляється у невтручанні, низькому рівні вимог до студентів. Форми взаємодії зовні демократичні, але через пасивність і незацікавленість, нечіткість програми дій та брак відповідальності викладача комунікативний процес стає некерованим.

Демократичний стиль спілкування ґрунтується на повазі, довірі, орієнтації на самоорганізацію, самоуправління особистості та колективу. Він базується на прагненні донести мету діяльності до свідомості студентів, залучити їх до участі в спільній діяльності. Основними способами взаємодії є заохочення, порада, інформування, координація.

А. Хараш (1977), зосереджуючись на аналізі міжособистісних контактів між комунікатором та реципієнтом, виділяє не стилі, а способи особистісного включення у спілкування. Автор виходить з аналізу цілісних поведінкових синдромів, які характеризують особистість в суто психологічному плані: а) авторитарне (виключення з чужої життєдіяльності і свідомості будь-якого змісту, який є її власною складовою; передбачає протиставлення «свого – чужому», себе–іншим); б) діалогічне (будується на повазі та суверенітеті чужої життєдіяльності і чужої свідомості); в) конформне (не супроводжується внесенням у свідомість слухача будь-якої певної позиції; його можна визначити як вплив на особистість, що не відбувся) [4].

Л. Мітіна (2005) виділила наступні стилі спілкування: 1) емоційно-імпровізаційний; 2) емоційно-методичний; 3) міркувально-імпровізаційний; 4) міркувально-методичний. Автор вважає, що, з точки зору результативності педагогічної діяльності, найбільш ефективними є індивідуальні стилі, які поєднують методичність з емоційністю, а імпровізаційність – з поміркованістю, тобто проміжні стилі [5].

М. Березовін та Я. Коломийський запропонували власний підхід до класифікації:

активно-позитивний стиль – емоційно-позитивне ставлення до студентів і педагогічної діяльності;

ситуативний стиль - емоційна нестабільність (під впливом конкретних ситуацій у поведінці викладачів проявляються риси позитивного і негативного стилю);

активно-негативний стиль – відверта емоційно-негативна спрямованість, що проявляється в різкості, дратівливості, акцентуванні уваги на недоліках студентів, частих зауваженнях і покараннях;

пасивно-негативний стиль - властивий педагогам, які не так явно виявляють негативне ставлення до студентів і педагогічної діяльності, що реалізується в емоціях млявості, прихованій неприязні, сухості та відчуженості, байдужості до успіхів і невдач студентів, формалізмі в роботі [4,6].

У класифікації Діани Баумрінд виділяються три паттерна поведінки або стилю, що являють собою комбінацію з наступних елементів: зрілість вимог, контроль, комунікативність і ступінь залученості в процес навчання. Сукупність цих елементів утворюють авторитетний (Authoritative), авторитарний (Authoritarian) і потураючий (Indulgent) стилі педагогічної взаємодії. Е. Маккобі і Дж. Мартін розвинули категоріальну систему Діани Баумрінд, виділивши два основні виміри: рівень контролю або вимог і загальний параметр прийняття - відторгнення. Перетин цих двох вимірів утворив ще один додатковий стиль – індиферентний (Permissive) [7].

Авторитетний стиль характеризується теплим емоційним прийняттям студентів і високим рівнем контролю з визнанням і заохоченням розвитку автономії. Авторитетні викладачі реалізують демократичний стиль спілкування, готові до зміни системи вимог і правил з урахуванням зростаючої компетентності студентів.

Авторитарний стиль відрізняється відторгненням або низьким рівнем емоційного прийняття особистості студента і високим рівнем контролю. Стиль спілкування - командно-директивний, система вимог, заборон і правил ригідна і незмінна.

Потураючий стиль характеризується емоційним прийняттям і низьким рівнем контролю у формі всездозволеності і всепробачення. Вимоги і правила при такому стилі практично відсутні, рівень керівництва недостатній.

Індиферентний стиль визначається низькою залученістю викладача в

процес навчання, емоційною холодністю і відчуженням, низьким рівнем контролю, ігноруванням інтересів та потреб студентів.

Проаналізувавши найбільш відомі класифікації стилів педагогічної взаємодії, можна зробити висновки, що стиль педагогічної діяльності формується під впливом, щонайменше, трьох факторів:

1. індивідуально-психологічних особливостей суб'єкта цієї діяльності - викладача, що включають індивідуально-типологічні, особистісні, поведінкові особливості;

2. особливостей самої діяльності;

3. особливостей студентів (вік, стать, статус, рівень знань).

Загалом, до об'єктивних факторів формування стилю діяльності викладача фахівці відносять наступні: специфіка та закономірності педагогічної діяльності; професійні вимоги, які висуваються до викладачів; соціально-психологічні особливості студентів (стать, інтереси, потреби, вік); стадія формування колективу навчальної групи студентів; службово-ієрархічний рівень, що займає педагог; методи та прийоми управління, що використовує керівництво. Суб'єктивні фактори формування стилю діяльності: професійно важливі психологічні якості педагога; загальна та професійна культура педагога; інтелект, особистісні якості, індивідуальні психологічні особливості) [6].

Індивідуальний стиль педагогічної діяльності проявляється у:

- темпераменті (час і швидкість реакції, індивідуальний темп роботи, емоційна реакція);

- виборі методів навчання;

- підборі засобів навчання,

- реагуванні на дії, на вчинки студентів;

- манері поведінки;

- перевазі тих чи інших видів заохочень і покарань;

- застосуванні засобів психолого-педагогічного впливу на студентів.

Педагогічна поведінка окремого викладача навряд чи може бути однозначно охарактеризована єдиним стилем педагогічної взаємодії. Навіть при наявності явного домінування одного з стилів, один і той же викладач в різних педагогічних ситуаціях, по відношенню до різних студентів або при взаємодії з іншими викладачами може демонструвати елементи різних стилів. Цей факт є запорукою великих можливостей для особистого розвитку викладача.

З огляду на студентськоцентричний підхід до організації навчального процесу в сучасних вищих навчальних закладах, ми здійснили спробу дослідити переваги студентів КНТЕУ щодо стилів педагогічної

взаємодії. Вибірка складається з 77 студентів I (25 осіб), II (14 осіб), III (29 осіб) та IV (9 осіб) курсів, що навчаються за різними спеціальностями (філологія, туризм, готельно-ресторанна справа, міжнародні економічні відносини, менеджмент).

В рамках дослідження студентам було запропоновано віддати перевагу одному з трьох класичних стилів педагогічної взаємодії (авторитарному, ліберальному чи демократичному). Опитування здійснювалося анонімно, необхідно було вказати лише рік навчання та назву спеціальності. Під час проведення дослідження не враховувалися стать, вік та поточна успішність студентів.

Студенти I курсу навчання віддають перевагу демократичному стилю педагогічної взаємодії – 84% респондентів, 8% студентів вважають, що ефективним є авторитарний стиль викладання, 8% – ліберальний.

Серед студентів II курсу навчання 71% віддають перевагу демократичному, 7% – авторитарному, 15% – ліберальному та 7% змішаному стилю (ліберально-демократичний) педагогічного спілкування.

Для студентів III року навчання характерною є наступна картина: 79% респондентів обирають демократичний, 14% – ліберальний, 3% – авторитарний, 3% – змішаний (ліберально-демократичний) стиль викладання.

Студенти IV курсу навчання віддають перевагу ліберальному (55%) та демократичному (45%) способам педагогічної взаємодії.

Таким чином, можна зробити висновки, що абсолютна більшість опитаних студентів КНТЕУ вважає демократичний стиль викладання оптимальним способом сучасного педагогічного спілкування (58 студентів з 77 опитаних), 13 студентів віддають перевагу ліберальному стилю, 2 студентів вважають ефективним змішаний стиль (ліберально-демократичний), 4 студенти обрали авторитарний стиль.

Пошук свого власного індивідуального стилю не тільки в педагогічному спілкуванні, але і в усіх інших видах педагогічної діяльності є однією з найважливіших задач для будь-якого сучасного професійного педагога. Оптимальний індивідуальний стиль – це такий стиль, який дозволяє максимально повно використовувати сильні сторони викладача і по можливості компенсувати слабкі сторони його темпераменту, характеру, здібностей і особистості в цілому. Успішність вироблення індивідуального стилю в значній мірі визначає успішність професійного становлення викладача, задоволеність працею, зростання майстерності, об'єктивну результативність діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Велитченко Л. К. Педагогічна взаємодія: теоретичні основи психологічного аналізу / Л. К. Велитченко. – Одеса, ПНЦ АПН України, 2005. – 302 с.
2. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навчальний посібник / Н. П. Волкова. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с.
3. Зимняя И. А. Педагогическая психология : учебник для вузов / И. А. Зимняя. – М.: Логос, 2001. – 383 с.
4. Лутаева Т. В., Кайдалова Л. Г. Педагогічна культура: навчальний посібник / Т. В. Лутаева, Л. Г. Кайдалова. – Х.: НФаУ, 2013. – 156 с.
5. Митина Л. М. Психология развития и здоровья педагога: выбор стратегии профессиональной жизнедеятельности / Л. М. Митина. – М.: Про-Пресс, 2005. – Часть II – 80 с.
6. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування: навчальний посібник К.: Професіонал, 2004. – 304 с.
7. Baumrind D. Current patterns of parental authority // *Developmental Psychology*. 1971. Vol. 4, № 1, pt. 2. P. 1 – 103.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТОРГІВЛІ

Іваненко Г. П., викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет;
Тютченко Е. П., доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Сучасний стан міжнародних зв'язків України в різноманітних сферах, її вихід на світовий та європейський простір, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії потребують певних змін і у сфері освіти, зокрема й у галузі навчання іноземних мов.

Ключовим завданням сучасної освіти є формування висококваліфікованого конкурентоспроможного фахівця, здатного швидко адаптуватись у виробничих умовах, активно діяти, самостійно приймати рішення, вдосконалюватись у професійній діяльності протягом усього життя. Особистісне і професійне зростання майбутніх фахівців ґрунтується на вміннях планувати свою діяльність, самостійно

підходити до вирішення професійних завдань на основі здобутої інформації, виконувати заплановане, отримуючи реальний практичний результат. З метою виконання цього завдання педагогічний процес у ВНЗ має відповідати вимогам нинішнього суспільства і ринку праці.

Невід'ємною складовою професійної підготовки спеціалістів сфери торгівлі є вивчення іноземних мов. В наш час іноземна мова є важливою частиною сучасного ритму життя. Вивчення іноземної мови є надто важливим кроком, який потребує значних зусиль. Знання іноземної мови – це запорука майбутньої вдалої кар'єри фахівця. Основними напрямками оновлення змісту вищої освіти є: особистісна орієнтація системи освіти, пріоритет національних цінностей, забезпечення якості освіти на основі новітніх досягнень науки, культури і соціальної практики. Для більшості фахівців у сфері викладання іноземних мов інноваційність розглядається як комунікативність. Тому, методичним змістом заняття з іноземної мови має бути комунікативність та формування у студентів відповідної комунікативної компетенції, яка визначається як уміння ефективного застосування набутих знань в різноманітних умовах професійного спілкування.

Найважливішою характеристикою комунікативного підходу є наявність автентичних матеріалів. Автентичні тексти фахового спрямування є джерелом поповнення фахового термінологічного словника, предметом для комунікативно-мовленнєвої діяльності студентів.

Для формування комунікативної компетенції викладачі іноземних мов використовують новітні методи навчання, що поєднують комунікативні та пізнавальні цілі, а саме: інтерактивні методи навчання іноземних мов, спрямованих на розвиток особистості.

Інноваційні методи навчання іноземних мов створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у вищих навчальних закладах. Для досягнення високого рівня іноземної мови викладачеві важливо знати новітні методи викладання, спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб підібрати той чи інший метод відповідного рівня знань, потреб та інтересів студентів.

Раціональне та вмотивоване використання методів навчання іноземної мови вимагає креативного підходу з боку викладача. При підборі сучасних методів навчання необхідно враховувати наступні критерії, відповідно до яких використані методи повинні:

1. Створювати атмосферу, в якій студенти почувають себе комфортно і вільно, стимулювати їх інтереси, розвивати бажання вживати іноземну мову на практиці.
2. Заохочувати студента в цілому, впливаючи на його емоції, почуття, тощо.
3. Стимулювати мовні, когнітивні і творчі здібності студентів.
4. Активізувати мовну діяльність студента, роблячи його головною діючою особою в навчальному процесі, залучати до взаємодії з іншими учасниками мовного процесу.
5. Створювати ситуації, в яких центральною фігурою не є викладач. Тобто, студент має усвідомити, що вивчення іноземної мови тісно пов'язане з його особистістю та інтересами, а не з методами і засобами навчання, які використовує викладач.
6. навчити студента працювати над мовою самостійно.
7. передбачити різні види роботи в аудиторії: групову, індивідуальну, колективну, стимулюючи активність студентів, їх творчість та самостійність.

Інноваційні методи навчання іноземних мов створюють передумови для ефективного поліпшення навчального процесу у ВНЗ.

В умовах професійно-орієнтованого навчання застосовують такі методи інтерактивного навчання: ділові ігри, дискусії, диспути, конференції, що імітують проблемні ситуації, притаманні реальній професійній діяльності фахівця. Професійно-орієнтований підхід до формування іншомовної компетенції студентів пов'язаний з використанням особистісно-діяльнісного підходу, основою якого є особистісно-орієнтована діяльність. Іноземна мова стає складовою вивчення самої спеціальності, розвитку професійних інтересів та готовності студентів використовувати здобуті знання в професійній сфері.

ДІЛОВА ГРА ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

*Клименко Т. І., старший кафедри іноземної філології та перекладу,
Київський національний торговельно-економічний університет*

Успішність опанування іноземною мовою залежить, головним чином, від того, чи відповідає навчальна комунікація умовам

природного спілкування. Ця вимога, більш за все, втілюється в діловій грі, яка є моделюючим потенціалом відносно реальної, в тому числі комунікативної діяльності.

Гра – це різновид суспільної практики, дієве репродукування життєвих явищ поза реальною практичною настановою. В грі моделюються життєві ситуації, закріплюються властивості, якості, вміння, здібності, які необхідні особистості для виконання соціальних, професійних та творчих функцій.

Ділова гра підвищує мотивацію до вивчення обраної спеціальності, так як вона дозволяє наблизити навчальний процес до реальних умов і викликає потребу до знань та їх практичного використання, що забезпечує пізнавальну активність студента.

Ділова гра використовується для вирішення комплексних завдань засвоєння нового матеріалу, закріплення та розвитку творчих здібностей.

Підготовка фахівців сфери торгівлі, як і інших сфер, полягає у формуванні таких комунікативних вмінь, які б дозволили здійснювати професійні контакти іноземною мовою в різних ситуаціях.

Метою ділової гри є конкретна діяльність, наприклад, опанування навиками та вміннями іншомовного спілкування у визначеному професійному контексті.

Ознаки ділової гри включають в себе:

- моделювання процесу діяльності керівних робітників та фахівців підприємств та організацій з розробки управлінських рішень;
- реалізація процесу «ланцюжка рішень». Оскільки у діловій грі система, яка моделюється, розглядається як динамічна, це приводить до того, що гра не обмежується вирішенням одного завдання, а потребує «ланцюжка рішень»;
- розподіл ролей між учасниками гри.

Технологія ділових ігор, яка спрямована на навчання професійному спілкуванню, має ряд особливостей:

1. Ділова гра повинна базуватися на реальному мовному матеріалі, який відображає конкретну ситуацію спілкування в професійній сфері.
2. В ній переважає момент самонавчання.
3. Основний момент в діловій грі – її проблемність. Велику цінність представляють ігри, які стимулюють виникнення все нових і нових ситуацій спілкування.

4. В діловій грі головними є принципи сумісної діяльності та діалогічного спілкування учасників, послідовна реалізація яких забезпечує активний розвиток змісту цієї гри.

5. Вона передбачає взаємодію її учасників.

Ділова гра пройде успішно, якщо викладач повторить і узагальнить зі студентами специфічні особливості професії, в межах якої реалізується спілкування; доб'ється розуміння мети гри та змісту, який необхідно в ній виразити; проведе перед нею комунікативні ігри, а також такі вправи, як діалоги – інтерв'ю, дискусії, критичні оцінки почутого чи прочитаного.

Етап контролю та аналізу гри може слідувати одразу ж після її завершення або на наступних заняттях, що залежить від складності гри. Психологічно більш підходящою роботою, одразу ж після завершення гри, є обмін думками про її успішність, про труднощі та найбільш успішні моменти.

Цінність ділових ігор полягає в стимулюванні великої кількості ідей та засобів їх реалізації, в неоднозначності рішень, які приймаються, і характер яких визначається конкретно навчальною ситуацією.

Значення ділової гри визначається тим, що в процесі вирішення певних проблем активізуються не тільки знання, але й розвиваються колективні форми спілкування, тобто комунікативна компетенція.

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСІВ В ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ТОРГІВЛІ

*Кулаженко О. П., викладач кафедри сучасних європейських мов,
Київський національний торговельно-економічний університет;*

*Кулаженко В. В., старший лаборант кафедри сучасних європейських мов,
Київський національний торговельно-економічний університет*

Сучасний соціально-економічний стан вимагає від будь-якого фахівця в сфері торгівлі не просто володіти технічною лексикою англійської мови, а й використовувати її для постійного вдосконалення своїх навичок та контактування з партнерами та клієнтами на міжнародному рівні. Значну роль грає сприйняття іноземної мови на слух, з якої і починається володіння усною комунікацією. В розвитку даних навичок потрібно використовувати не лише навчальні

аудіозаписи, а й аутентичні відео, які дозволяють не тільки чути мову носіїв, а й значно підвищує мотивацію студента для подальшого розвитку у цій сфері.

Таким чином, головною задачею викладача на етапі роботи з аутентичним матеріалом є чіткий підбір аудіо та відео матеріалів, які були б достатньо цікавими, доступними для розуміння, інформативними та створювали необхідні передумови для оволодіння як мовленнєвими навичками, так й поведінковими патернами носія іноземної мови.

Інтернет-сервіси, що надають доступ до таких навчальних матеріалів можуть бути BBC World Service, із вбудованою службою BBC Learning English, Listen to English, Betteratenglish, YouTube, CNN Students News та інші.

BBCWorldService надає можливість не тільки прочитати новини на англійській мові, а й прослухати їх. Крім цього існує велика база англомовних онлайн підкастів, які розподіляються на три рівні, в залежності від складності матеріалу. Тематика таких записів дуже різноманітна, починаючи з науки, техніки, електроніки та інновацій, закінчуючи побутовим життям пересічних англомовних громадян. Також, цей сервіс включає в себе проект BBC Learning English. Він надає можливість розвивати свої навички володіння англійською мовою з мінімального рівня та перевіряти їх.

Ресурс Listento English – Learn English містить цікаві аудіо- та текстові статті, направлені для пізнання англійської мови та культури.

На сайті Betteratenglish розміщені цікаві аудіотексти, взяті із життєвих ситуацій, які містять сленг та ідіоми. Кожний з підкастів містить додаткові пояснення незнайомих слів та виразів.

Соціальний сервіс YouTube надає більше свободи діям як викладача, так і студента, оскільки на ньому можна самостійно завантажувати навчальний медіаконтент. В свою чергу, студенти можуть використовувати його для відправлення виконаних завдань для перевірки. Крім того, на YouTube часто розповсюджують безкоштовні навчальні програми з різних країн світу.

CNN World News надає інформацію відразу на декількох мовах, із аудіо та відео супроводженням. Новини розподіляються по розділам за темами і виходять у різний час. Наприклад, контент CNN Student News призначений для студентів і може легко сприйматися людьми, які вивчають іноземну мову, програма Business Update розрахована на бізнесменів, а Newsofthe Absurd містить жартівливий контент. Таким чином, кожен студент може вибрати для себе той матеріал, який

відповідає сфері його діяльності, і тієї складності, на якій він зможе нормально працювати.

Однак, лише доступ до Інтернет-ресурсів не зможе сильно вплинути на навчальний процес. Значні успіхи можливі лише при правильній методичній побудові роботи викладача. Як правило, при використанні медіаконтенту, методична робота розподіляється на 3 етапи: підготовчий, демонстраційний та післядемонстраційний. Так, на першому етапі необхідно підготувати студентів до роботи, дати їм відповідне завдання та пояснити його. Для цього можна використати завдання, направлені на активацію та поповнення словникового запасу, відносно не складні текстові вправи даної тематики, тощо.

На другому етапі проходить безпосередньо робота з медіаконтентом. Завдання, якими може оперувати викладач, включають в себе: співвідношення друкованої інформації з відповідними аудіо-записами; прослуховування тексту та знаходження відповідних пропущених місць у його графічному відображенні; знаходження відповідей на тестові завдання; знаходження у прослуханому тексті еквівалентів англійських чи українських слів або словосполучень, тощо.

Післядемонстраційний етап включає в себе вправи, направлені на перевірку розуміння змісту прослуханого тексту, запам'ятовування деталей і т.д.

Отже, викладач має значні можливості урізноманітнити свою методику викладання іноземної мови, в т.ч. для фахівців у сфері торгівлі, використовуючи навчальні онлайн-сервіси та відповідно плануючи свою навчально-методичну діяльність.

НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТОРГІВЛІ

Латигіна А. Г., доцент, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

В сучасній вітчизняній і зарубіжній методиці викладання англійської мови як іноземної навчання презентації приділяється велика увага, однак визначення конкретних принципів, на основі яких будується сам процес цього навчання, залишається невирішеним питанням. Між тим визначення, обґрунтування й запровадження

системи таких принципів допоможе підвищити ефективність навчання презентації.

Виокремлюють сім спеціальних принципів навчання презентації: 1) принцип поступового переходу від підготовки тексту презентації за зразком до незалежної підготовки презентації без зразка; 2) принцип моделювання умов презентації, максимально наближених до реальності; 3) принцип забезпечення навчання презентації технічними і програмними засобами її підготовки та проведення; 4) принцип критичного само- і взаємооцінювання; 5) принцип переходу від непідготовленої презентації до підготовленої; 6) принцип поступового усунення опор; 7) принцип автентичності зразків презентації та їх мінімальної модифікації.

Розглянемо ці принципи детальніше.

Принцип поступового переходу від підготовки тексту презентації за зразком до незалежної підготовки презентації без зразка передбачає, що кількість завдань, при виконанні яких студенти автономні, має поступово збільшуватися, а завдань, де студенти знаходяться під контролем викладача, – зменшуватися.

Наступний принцип – принцип моделювання умов презентації, максимально наближених до реальності передбачає, що процес навчання презентації повинен максимально повно моделювати названу активність та умови її забезпечення різноманітними засобами, формами і методами. Реалізації цього принципу сприяє проведення занять в аудиторії, спеціально обладнаній для проведення презентацій, а також застосування ділових ігор, проектних завдань і комунікативних вправ, спеціально розроблених відповідно до вимог сучасної методики навчання іноземних мов.

Необхідність опори на принцип забезпечення навчання презентації технічними і програмними засобами її підготовки та проведення (насамперед програмою Microsoft Office PowerPoint) зумовлена тим фактом, що, за даними спеціальних досліджень, у наш час Microsoft Office PowerPoint стала найбільш розповсюдженою у всьому світі програмою для створення презентацій. Використання даної програми допоможе наблизити процес навчання презентації до реальної професійної активності і тим самим стати засобом реалізації принципу моделювання умов презентації, максимально наближених до реальності.

В основу принципу критичного само- і взаємооцінювання закладено два способи оцінювання: само оцінювання (self-assessment) і взаємооцінювання (peer-assessment), які широко використовуються в

сучасній світовій практиці навчання у вищих навчальних закладах як один із способів підвищення ефективності навчального процесу. Цей принцип впливає з підходу, сконцентрованого на студентів (*student-centered approach*). Завдяки самооцінюванню та взаємооцінюванню студенти зможуть самі визначити, наскільки успішно вони рухаються вперед, а також зможуть контролювати і вдосконалювати свою мовленнєву поведінку, тобто стануть активними суб'єктами навчання. Головний потенціал самооцінювання і взаємооцінювання полягає в його використанні як інструмента підвищення мотивації та свідомості.

Доцільність виділення принципу переходу від непідготовленої презентації до підготовленої підтверджується такими положеннями. За даними психологічних і психофізіологічних досліджень з питань особливостей породження усного висловлювання, було зроблено висновок, що початковим етапом становлення вміння самостійного, лінгвістично і змістовно досконалого усного мовлення має бути спонтанне усне мовлення, що ґрунтується на тому матеріалі, який може бути відтворений без будь-якої підготовки. Спонтанне мовлення необхідне при навчанні презентації, по-перше, тому, що воно програмує зміст мовлення і дає можливість студентам випробувати свої можливості в умовах непідготовленої мовленнєвої практики; по-друге, демонструє студентам рівень їхньої лінгвістичної підготовки. Розвиток умінь підготовленої презентації відбувається на основі письма з обов'язковим залученням додаткового мовленнєвого матеріалу, що дає можливість створити якісний мовленнєвий твір. Принцип переходу від непідготовленої презентації до підготовленої є одним із засобів реалізації принципів занурення у предметний зміст, проблемності та інтегрованості навчання чотирьох видів мовленнєвої діяльності. Це пояснюється тим, що студенти, виступаючи зі спонтанною або підготовленою презентацією, зосереджені на предметному змісті мовлення, у той самий час вони вирішують певну проблему, намагаючись досягти певної мети комунікації. Крім того, у процесі підготовки задіяні пошук додаткової інформації, читання спеціальної літератури, письмо, а також запис або відеорепетиції своєї презентації та її прослуховування.

Принцип поступового усунення опор полягає в забезпеченні студентів опорами як мовленнєвою підтримкою, яка полегшує сприйняття і розуміння смислу та логіко-структурної побудови презентації, в той час як поступове усунення опор сприяє формуванню самостійності мовлення.

Виділення принципу автентичності зразків презентації та їх мінімальної модифікації обумовлене тим фактом, що однією з вимог сучасної методики навчання іноземних мов є використання автентичних матеріалів. Під автентичністю зразків презентацій ми розуміємо аудіозаписи і друковані тексти презентацій, які мали місце в ситуаціях реального англомовного ділового спілкування. Автентичні друковані та аудіозразки презентацій є основою для засвоєння стандартів іншомовної комунікативної поведінки під час виступу із презентацією.

ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ДІАЛОГ

Латигіна Н. А., доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри філософських та соціальних наук, Київський національний торговельно-економічний університет

Діалог виникає у процесі комунікації двох або кількох осіб, коли репліка-стимул спонукає співрозмовника до відповіді або дії, а репліка-реакція звучить у відповідь. Завдяки постійній зміні ролей відбувається процес взаємного спілкування. Умовою здійснення діалогу є безпосередній контакт співрозмовників, кожен з яких почергово слухає (сприймає) і говорить.

Діалогічне педагогічне спілкування є типом професійного спілкування, що відповідає критеріям діалогу, забезпечує суб'єкт-суб'єктний принцип взаємодії педагога та студентів. Тобто, педагогічний діалог – це дія в педагогічному процесі, яка дає змогу кожному партнерові самовиразитись у спілкуванні.

Педагогічний діалог характеризують відвертість, гуманність, толерантність, доброзичливість, спільне бачення суб'єктами взаємодії ситуації, взаємна спрямованість на розв'язання проблеми, активність, за якої кожен не тільки відчуває вплив, а й сам впливає на іншого співрозмовника, готовність прийняти точку зору іншого, рівність психологічних позицій викладача й студентів, взаєморозуміння, проникнення у світ один одного, граматична неповнота речень, використання простих синтактичних конструкцій. Здійснення діалогу можливе за наявності ціннісного його предмета, особистісно і життєво важливих проблем, розриву у знаннях, потреби у спілкуванні.

Основні функції педагогічного діалогу полягають у передаванні інформації, соціального досвіду, культурної спадщини людства і

конкретного оточення адекватними засобами, в результаті чого і формується певний світогляд; у регулюванні стосунків, формуванні взаєморозуміння як результату комунікації; забезпеченні саморегуляції та саморозвитку особистості на основі «діалогу з собою» (рефлексивна функція), прийнятті викладачем студента як цінності, орієнтації на його неповторність тощо.

Провідна роль в організації діалогу належить викладачу, який має бути підготовленим, зацікавленим у результатах взаємодії зі студентами. Педагог може бути орієнтований на особистість, суб'єктність студента, але при цьому він навчає, а студент вчиться.

Рівновага партнерів педагогічного діалогу зумовлена зацікавленістю обох сторін, кожна з яких усвідомлює інтерес у співрозмовникові. Проте межі діалогу в партнерстві «викладач – студент» визначає викладач. Такі партнери стають співробітниками, але з різними знаннями, досвідом, цілями діалогу.

На думку Н. П. Волкової, педагогічне спілкування має ознаки діалогічності, якщо воно відповідає наступним критеріям:

1. Визнання рівності особистісних позицій, відкритість і довіра між партнерами. Це передбачає визнання активної ролі, реальної участі студента в процесі комунікації. За таких обставин викладач та студент діють як партнери, спільно організовуючи пошук, діяльність, аналізуючи і виправляючи помилки.

2. Зосередженість педагога на співрозмовникові та взаємовплив їх поглядів. Особистісна рівність у діалогічному спілкуванні передбачає різні позиції його учасників. Студент перебуває в колі своїх потреб, діє задля їх задоволення (намагання самоутвердитися, пізнати нове і т. ін), викладач зосереджує свої зусилля на потребах студента. За такого спілкування в центр його уваги потрапляє особа співрозмовника, його мета, мотиви, кут зору, рівень підготовки до діяльності.

3. Персоніфікована манера висловлювання («Я вважаю», «Я гадаю», «Я хочу порадитися з вами»). Згідно з її вимогами діалог повинен мати відкриту позицію, що передбачає виклад інформації від першої особи, звертання викладача та студентів до особистого досвіду, висловлення не лише думки, а й ставлення до неї, що разом з іншими чинниками зумовлює взаємодію.

4. Поліфонія взаємодії. Це означає, що кожен учасник комунікації повинен мати змогу викласти власну позицію, шукати рішення у процесі взаємодії з урахуванням усіх думок. За таких умов неможливе монологічне спілкування, яке репрезентує лише думку викладача. В

індивідуальній бесіді зі студентом поліфонія реалізується у формі розвиваючої допомоги, надавши яку викладач не розв'язує його проблеми, а відкриває студентові простір для власних зусиль, праці душі.

5. Двоплановість позиції педагога в спілкуванні. Під час спілкування педагог веде діалог не лише з партнером, а й із собою (внутрішній), аналізує ефективність втілення власного задуму, що сприяє збереженню його ініціативи під час спілкування.

Отже, при розв'язанні навчальних завдань педагогічний діалог дає викладачу змогу забезпечити реальний психологічний контакт зі студентами, формувати їх позитивну мотивацію навчання, створювати обстановку колективного пізнавального пошуку; при розв'язанні виховних завдань – налагоджує виховні та педагогічні відносини, міжособистісну взаємодію. Завдяки діалогу створюються ситуації, які стимулюють самоосвіту і самовиховання особистості; долаються соціально-психологічні фактори, що стримують розвиток особистості у процесі спілкування (скутість, сором'язливість, невпевненість); здійснюється соціально-психологічна корекція розвитку особистості і становлення найважливіших особистісних якостей; розвиток мовлення і мислення.

МОВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОВОРІЄНТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

*Лещенко Л. П., старший викладач кафедри іноземних мов факультету міжнародної економіки і менеджменту ДВНЗ «КНЕУ» ім. В. Гетьмана
Шамхалова Н. А., старший викладач кафедри іноземних мов фінансово-економічного факультету ДВНЗ «КНЕУ» ім. В. Гетьмана*

З точки зору зарубіжних фахівців, професійна орієнтація являє собою комплексну систему, що складається з профінформації, професійної ради і профконсультування, профвідбору і професійного підбору, початкового працевлаштування та професійної адаптації різних груп населення.

Всі складові системи орієнтовані на відповідні вікові групи працездатного населення (передусім на молодь) і сприяють правильному вибору професії, профілю фахової підготовки, сфери застосування праці, а також ефективному професійному просуванню. Перші приватні

служби профорієнтації, а потім численні бюро, кабінети та інститути з'явилися на початку ХХ століття в США, Англії, Франції та Німеччині. Під час встановлення міжнародних наукових, культурних і особливо економічних зв'язків України з багатьма державами світу зростає потреба у висококваліфікованих спеціалістах, які б вільно володіли однією або кількома іноземними мовами свого фаху. Володіння іноземною мовою свого фаху є невід'ємною частиною повноцінної діяльності спеціалістів, які можуть виконувати професійні завдання за допомогою іноземної мови. У сучасному західному світі існує широка мережа різноманітних служб профорієнтації. Наприклад, у США є як приватні агентства, так і спеціальні центри профорієнтації при коледжах і університетах. Багаторічний досвід застосування професійного відбору в США свідчить про його досить високу ефективність. Так, відсів "непридатних" в процесі навчання знижується з 30-40 до 5-8%; аварійність з вини персоналу зменшується на 40-70%; надійність систем управління підвищується на 10-25%; витрати на підготовку фахівців знижуються на 30-40 %. За опублікованими даними, кожен долар, витрачений на розробку тестів профвідбору, створює економічний ефект у 1 тис. доларів.

У Великобританії головним координуючим органом [unido бізнес план](#) у професійній орієнтації є Служба зайнятості молоді, що складається з 3,5 тис. консультантів та їх помічників. Існують також державні і приватні дослідницькі організації, що займаються проблемами профорієнтації. Майбутні працівники Служби зайнятості вивчають різні теорії - професійного вибору, консультування та орієнтації, професійної підготовки, а також професійні та етичні проблеми профорієнтації. Професійна орієнтація та консультації учнів шкіл проводяться протягом всього періоду навчання.

У країнах Західної Європи вважається, що рівень підготовки випускників загальноосвітніх шкіл ще недостатній для отримання постійної роботи. Так, у Швеції 90% випускників шкіл продовжують навчання у системі професійної підготовки або в навчальних закладах, які готують до вступу до ВНЗ. У цій країні у молоді людини є можливість вибору 25 напрямів продовження освіти зі строками навчання від 2 до 4 років залежно від спеціальності.

В усіх країнах Західної Європи програми профпідготовки визначаються за участю представників підприємців, профспілок і викладачів.

Таким чином, промисловим підприємствам потрібні працівники, які

знають специфіку конкретного виробництва і мають досвід роботи. У той же час випускників коледжу кадрові служби підприємств не беруть на роботу через відсутність досвіду. Де ж вихід?

Одна з великих американських сталеливарних компаній «Велсменьюфек-чурингкомпані» стала запрошувати студентів на роботу в період літніх канікул. Їх заробітна плата встановлюється у відсотках від початкових ставок випускників вузів: старшокурсники отримують на 12,5% менше випускників, студенти молодших курсів – на 12,5% менше старшокурсників, а першокурсники – на 12,5% менше, ніж студенти молодших курсів. Відбирають студентів працівники кадрових служб підприємств за участю лінійних менеджерів і фахівців. Робота студентів організується так, щоб вони якомога краще ознайомилися з основними виробничими процесами. Така практика дозволила компанії ліквідувати труднощі з підбором персоналу.

В даний час основним завданням служб працевлаштування багатьох розвинених країн є надання допомоги населенню в професійній переорієнтації, що викликано активізацією процесу зміни робочих місць.

Швидкими темпами розвивається професійне консультування, особливо необхідне при переорієнтації робітників і службовців на нові професії. Розширюється мережа профконсультаційних пунктів і центрів, що працюють безпосередньо з учнівською молоддю. Наприклад, у Франції один профконсультант припадає на 1200 учнів, у Швеції – на 300. У США з цією метою створена державна служба профорієнтації та профконсультацій, у Великобританії – служба зайнятості молоді, яка має понад 1000 відділень.

Під професійною орієнтацією розуміють науково обґрунтовану систему форм, методів і засобів впливу на тих, хто навчається і працевлаштовує осіб, що сприяє своєчасному залученню їх до суспільного виробництва, раціональної розстановки, ефективному використанню і закріпленню за місцем роботи на основі об'єктивної оцінки та урахування схильностей, здібностей та інших індивідуальних якостей людини.

Професійна орієнтація як система складається з чотирьох взаємозалежних етапів: професійної інформації, професійної консультації, професійного відбору (підбору), професійної та соціальної підготовки та адаптації.

Робота з професійною орієнтації припускає здійснення двох головних напрямків – формування в молоді особистісних орієнтацій та

інтересів з урахуванням потреб виробництва; приведення у відповідність особистісних орієнтацій молоді з можливостями їх реалізації.

ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕО ФРАГМЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Лисак О. Б., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Вчителі іноземних мов використовують фільми на заняттях протягом багатьох десятиліть і існує цілий ряд причин, чому фільм є відмінним інструментом викладання і навчання.

Навчання за допомогою відео мотивує і приносить задоволення. Мотивація є одним з найбільш важливих факторів у визначенні успішного оволодіння іноземною мовою. Фільми та телепередачі є невід'ємною частиною життя студентів, отже, доцільно використовувати їх і під час навчання. Фільм, як мотиватор, також робить процес вивчення мови більш цікавим і приємним. В той же час короткі відео (не більше 3-4 хв.) легко включити у структуру заняття, їх опрацювання не займає багато часу, увага студентів не розсіюється під час перегляду.

Ще однією перевагою використання фільмів є те, що вони є джерелом аутентичної і живої мови. Фільм надає студентам приклади вживання англійської мови, які використовуються в «реальних» ситуаціях за межами класної кімнати, зокрема, сленг, фразові дієслова, розмовні кліше. Якщо студенти не живуть в англійськомовному середовищі, можливо, тільки кіно і телебачення може показати їм «справжню» мову. До того ж, це хороший спосіб наочно проілюструвати те, що граматичні структури та конструкції дійсно вживаються у мові.

Відео дає візуальний контекст. «Візуальність» фільму робить його безцінним інструментом для навчання мовам, адже дозволяє студентам краще зрозуміти інформацію шляхом інтерпретації мови у наочному контексті. Фільм допомагає розумінню, дозволяючи побачити такі візуальні підказки, як міміка і жести. Ці візуальні підказки підтримують словесне повідомлення і забезпечують фокусування уваги. Окремо слід розглянути можливість використання «німих» відео фрагментів, де

майже вся інформація передається зоровим шляхом. Перевагою таких фрагментів є те, що вони не створюють перепони для студентів з невисоким рівнем розуміння на слух, та в той же час слугують джерелом формування іншомовної компетенції.

Відео фрагменти можуть принести різноманітність і гнучкість до мовного заняття, розширюючи спектр навчальних методів і ресурсів, що допомагає студентам розвивати всі чотири комунікативні навички. Наприклад, весь фільм або уривок можуть бути використані під час практики прослуховування і читання, а також в якості моделі для усного та писемного мовлення. Фільм може виступати в якості трампліну для наступних завдань, таких як дискусії, дебати з соціальних питань, рольових ігор, реконструкції діалогу або підведення підсумків. Крім того, можна принести більшу різноманітність шляхом використання різних видів фільмів: короткометражних фільмів, мультфільмів, реклами, кліпів і кіно трейлерів.

До зовсім недавнього часу можливості використання відео на заняттях були обмежені художніми та документальними фільмами. Проте, з появою Інтернету в даний час існує величезна кількість інтернет-ресурсів як для викладачів мови, так і для їх учнів. З такою великою кількістю ресурсів іноді важко обрати найбільш корисні.

Джерела відео ресурсів

Джерело	Опис
http://moviesegmentstoassessgrammargos.blogspot.com/	Уривка з фільмів для аналізу граматичних явищ
http://film-english.com/	Готові плани уроків на основі коротких відео уривків
http://lessonstream.org/lessons/	Плани уроків з використанням відео за рівнями
https://allatc.wordpress.com/	Плани уроків з використанням відео за рівнями
http://www.multimedia-english.com/videos/section/official-1/tag/short-film-88	Ресурс, що пропонує велику кількість коротких відео
http://reallifeglobal.com/funny-youtube-videos/	16 коротких смішних відео для тих, хто вивчає англійську
http://www.real-english.com/new-	Уроки для студентів рівня A1-B1

[lessons.htm](#)

Варіанти використання відео на заняттях можуть залежати від цілі заняття. З метою розвитку навичок усного мовлення можна аналізувати декорації фільму, закадрові звуки та музику, окремих персонажів. Для розвитку творчого письма можна попросити студентів спрогнозувати подальший розвиток подій в уривку.

ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЇВ НА ЗАНЯТТІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.

Мойсієнко О. Б., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Світ змінюється, разом із ним змінюються і освіта, і методика викладання, у тому числі й іноземних мов. Залучення мобільних пристроїв у навчальний простір має великий потенціал і сприяє набуттю компетенцій використання медіатехнологій в подальшій професійній діяльності. Тобто ми показуємо студентам, як можна доцільно і ефективно використовувати мобільні пристрої для навчання, в тому числі й іноземних мов.

Смартфони – сучасний усюдисущий засіб навчання, який також підвищує мотивацію до навчання і створює «місточок» (зв'язок) між навчанням, повсякденним життям і професійною діяльністю. Сучасна молодь не уявляє своє життя без мобільних пристроїв, це невід'ємна складова частина життя. В 2015 році 48,1 німецьких шкіл дозволяли своїм учням використовувати мобільні пристрої на заняттях як з іноземних мов, так і з інших предметів, таких, як хімія, фізичне виховання та ін. Швейцарський педагог-вчений Philippe Wampfler стверджує, що смартфони – це реальність, якої ми не можемо уникнути, в тому числі, і на занятті. Richard David Precht говорить: «Розвиток цифрових технологій не стоїть на місці, скоро Google окуляри замінять мобільні телефони. Нам потрібно буде навчитися використовувати їх на заняттях».

Використання мобільних пристроїв з метою вивчення іноземної мови не обмежується заняттям в університеті. Домашні завдання можуть стати ще більш ефективними і цікавими, якщо студенти будуть виконувати їх використовуючи мобільні девайси.

Отже, як можна використовувати смартфони і планшети на заняттях навіть без доступу до мережі інтернет. Наведемо декілька прикладів виконання таких вправ із використанням відеокамери, фотокамери чи диктофону.

Одним із завдань, яке доцільно виконувати завдяки функції відео на телефоні, може бути зйомка короткого відеоролика з коментарем про мій університет замість вивчення тексту. Студенти, які вивчають туризм, можуть зняти на відео екскурсію по Києву (чи по іншому місту, наприклад, рідному). Також вони можуть робити фото під час відвідування музеїв, потім на занятті обговорюють чи проводять віртуальну екскурсію англійською мовою. Студенти всіх спеціальностей, які вивчають економіку і бізнес, опрацьовуючи тему реклама, можуть спочатку переглянути найкреативніші рекламні ролики в мережі Інтернет, а потім самі зняти рекламний ролик англійською мовою.

Під час опрацювання лексичної теми «Мій день» і граматичної теми «Perfekt» з предмету «Друга іноземна мова (німецька мова)» можна виконати наступне завдання. Студенти записують на диктофон різні звуки своєї активності протягом дня (звук приготування сніданку на кухні, телепередачі, прослуханої музики, руху поїзда метро), потім на занятті дають прослухати одногрупникам, а ті вгадують (Hast du gestern Frühstück gekocht? Hast du gestern ferngesehen? Hast du Musik gehört? Bist du mit der U-Bahn in die Uni gekommen?)

Опрацьовуючи тему «Моя квартира» з предмету «Друга іноземна мова (німецька мова)» студенти отримують домашнє завдання сфотографувати кімнату, на занятті вони показують фото і описують свою кімнату, але декілька речей описують неправильно, їх одногрупники мають помітити помилки. Викладач разом з студентами можуть створити групу в WhatsApp для обговорення тем, які вивчаються за програмою і навчальним планом. Обирається тема, студенти, виконуючи домашнє завдання, викладають зроблені власноруч фото, і пишуть короткі коментарі, при виконанні завдання і перевірці увага приділяється використанню вивченого лексичного і граматичного матеріалу. З предмету «Друга іноземна мова (німецька мова)» це може бути минулий час Perfekt, хобі, їжа та інші теми.

Цікавим є також ефективне використання додатків на мобільних пристроях завдяки Інтернету, чому ми приділимо увагу в наших наступних роботах.

При цьому хотілося б наголосити, що мобільні телефони, планшети та інші пристрої ні в якому випадку не можуть замінити присутності студента на занятті, живого спілкування з викладачем, його допомогу та контроль, і не зменшують важливість ролі викладача. Вони є лише високоефективними допоміжними засобами організації навчання студентів. Нові технології мають бути сучасним дидактичним засобом «агітації» стимулювання навчання і відвідування занять.

КОМПЕТЕНТНИЙ ВИКЛАДАЧ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ – КЛЮЧ ДО ЯКІСТІ ОСВІТИ

Нежива О. М., кандидат філософських наук, старший викладач кафедри сучасних європейських мов, Київський національний торговельно-економічний університет

Болонський процес формулює новий тип педагога як «From the sage on the stage to the guide on the side» (від мудреця на сцені до стороннього порадника чи керівника). І це зазначається у загальнонаціональному документі «Рекомендації Конференції міністрів освіти», котрі запропонували «підвищення професіоналізму педагогів», особливо їх методологічних та діагностичних компетенцій.

Адже як зазначає Карл Ясперс «Викладач вищого навчального закладу – це дослідник. Він – приклад для наслідування тим, хто вчиться, однак вже не є школярами, а дорослими, самостійними та відповідальними людьми, що вчаться. Він цінний своїми вказівками і тим, що дає можливість брати участь у власній інтелектуальній діяльності. Використовувати його як шкільного вчителя є зловживанням».

Крім того він зазначає ключові кваліфікації як компетентності формування особистості, а також вважає, що викладач не повинен більше бути передавачем знань, а має навчити, як їх досягти. Відповідно до цього студенти теж повинні налаштовуватися на те, як краще сприяти організації уроку. Звичайно, вони не повинні бути пасивними споживачами, а активно брати участь на заняттях для досягнення своєї мети і вміти застосовувати здобуті знання.

Так, на сьогодні ситуація змінилася у європейських ВНЗ, тому що беруться за подібне на даний час, а також відбулися зміни у свідомості

викладача. З цього приводу Д. Кур зазначає, що починаючи з кінця 80-х років до сьогоднішнього дня викладач був зосередженим на навчальних планах та займався організаційними питаннями, тобто це розробка навчальних модулів, підбивання підсумкових результатів успішності студентів по окремих предметах та вирішення подачі нового матеріалу для навчаючихся.

Сьогодні, на думку Д. Кур, сучасний викладач повинен розвивати комунікацію із студентами, вести різні бесіди, проводити презентації та рольові ігри і зосереджувати велику увагу на колективній роботі. Наприклад дискусія, як зазначає К. Яспер: «У вузькому колі за активності всіх учасників обговорюють принципові питання, формують основні положення, на яких, зрештою, може ґрунтуватися серйозна дискусія між двома учасниками. В такому випадку – як, загалом, і завжди – викладачі й студенти виступають на рівних, в одностайному намаганні оприсутнити дух у чіткій, усвідомленій формі, розбудити імпульси, дія яких потім приведе до об'єктивних результатів».

Так, наприклад, професор У. Мантау в Гамбурзькому університеті впроваджує семінари, на яких студенти самостійно опрацьовують маркетингові стратегії, при цьому він намагається передати свій власний досвід. А викладачі університету імені Гумбольдта у Берліні перевіряють майстерність студентів з риторики на сцені театру імені М. Горького, що ж стосується студентів гірничої академії у Фрайбурзі, то викладачі відводять їх у непрацюючі шахти для того щоб вони протягом дня перебуваючи там навчалися, як поводитись у складних ситуаціях. Але великий переворот у навчанні здійснив доктор П. Фляйшманн у м. Хайльбронні, коли він відмовився від викладання лекцій, а подав їх у письмовому вигляді, як навчальний текст, для того щоб студенти самостійно опрацювали його у групах, а при зустрічі з ним розповідали, що вони зрозуміли, а що ні. Якщо студент не зрозумів навчальний матеріал, то відповідно доктор П. Фляйшманн пояснює його та відповідає на запитання, що виникли при опрацюванні навчального матеріалу. Все це він робить для того, щоб студенти самостійно здійснювали пошук, презентували результати своїх досліджень та навчилися працювати у колективі. З цього приводу П. Фляйшманн зазначає так: «Я хочу зробити своїх студентів працездатними». Адже викладачі повинні розбудити цікавість у студентів і таким чином сприяти розвитку самостійного ефективного навчання.

З цього приводу хочеться звернутися до Калра Яспера, який небезпідставно застерігає, що чисельність аудиторії не слід вважати доказом якостей викладача. Так, він відмічає, що коли студенти масово ходять на лекції певного викладача, то це значною мірою, залежить від суто зовнішніх чинників таких як темперамента, тембр голосу викладача, тощо. Проте, Калр Яспер підкреслює, що викладач прешу чергу повинен зробити таку лекцію, у якій буде присутність субстанція духовного буття, тоді такі прогалини як: помилки у мовленні, паузи, граматично неправильні речення або навіть не надто виразний голос не можуть знищити велике враження від лекції. Крім того, викладач повинен спонукати студента до саомислення і це педагогічне завдання, він вважає, одне із найскладніших завдань для педагога.

Отже, це все свідчить, що у вищих навчальних закладах Європи поліпшується якість освіти та вдосконалюється навчальний процес, за допомогою компетентних викладачів. Адже якість освіти характеризує не тільки результат освітньої діяльності – властивості фахівця – випускника навчального закладу, а й фактори формування цього результату, що залежить від мети освіти, змісту та методології.

НАВЧАННЯ У СПІВПРАЦІ

Нікіфорова В. Г., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Наше сторіччя – час поліглотів. Це означає, що знання декількох іноземних мов стає необхідною умовою рівня і якості освіти будь-якого спеціаліста, разом, звісно, з його професійними компетенціями.

В наш час існує велика кількість педагогічних технологій. Вони дозволяють враховувати і використовувати особистісні властивості студентів. Ці технології дозволяють викладачу вищого навчального закладу замінити малоефективний вербальний спосіб передачі знань системно-діяльнісним підходом, а також проектувати навчальний процес, і в тому числі, взаємодію викладача і студента, що забезпечують результати навчання.

Маємо визнати, що не зважаючи на значні зміни у методиці викладання іноземних мов, основними проблемами залишається нестача

активної усної практики у розрахунку на кожного студента в групі і відсутність необхідної індивідуалізації та диференціації навчання. Метою навчання іноземній мові є опанування комунікативної компетенції. Тем не менш необхідно пам'ятати, що навчати потрібно таким чином, щоб в процесі оволодіння мовленнєвою діяльністю у свідомості студента формувалась система мови. При цьому необхідно забезпечити можливість індивідуалізації та диференціації навчання, з урахуванням можливостей студентів, їхнього рівня освіти, інтересів, здібностей. Так як ми навчаємо практичному володінню тим або іншим видом мовленнєвої діяльності, то навчати цьому можна тільки через практику в цьому виді діяльності. Іншими словами практикувати на заняттях повинні студенти, а не викладач. І це є проблема активізації пізнавальної діяльності студентів на заняттях. В світовій практиці відомі різні шляхи вирішення проблеми особистісно-орієнтованого навчання. Сучасні дослідження рекомендують для реалізації цього підходу наступне: відкриті школи (open education or open classrooms), індивідуальний стиль навчання (the Learning-Styles Approach) та навчання у співпраці (cooperative learning).

Ми хочемо більш детально зосередитися на технології навчання у співпраці. Існують різні модифікації цієї технології:

1. ***Student Team Learning***
2. ***Student-Teams - Achievement Divisions***
3. ***Teams-Games-Tournament***
4. ***Team Assisted Individualization***
5. ***Jigsaw***
6. ***Jigsaw-2***
7. ***Learning Together***

Основою ідеї технології навчання у співпраці є створення умов для активної спільної діяльності в різних навчальних ситуаціях. В кожній студентській групі є студенти, що соромляться ставити запитання, а іноді просто не усвідомлюють, що саме вони не розуміють, не можуть сформулювати запитання. Якщо в такому випадку об'єднати студентів у невеличкі групи (3-4 особи) і поставити перед ними спільне завдання, визначивши роль кожного, то виникає ситуація, в якій кожен відповідає не тільки за результат своєї роботи, але, що особливо важливо, за результат всієї групи. Всі проблеми ліквідуються спільними зусиллями.

Розглянемо **основні принципи** навчання у співпраці:

- групи формуються викладачем з урахуванням психологічних особливостей. При цьому повинен бути сильний студент, середній та

слабкий, дівчата та хлопці. Якщо група протягом декількох занять працює злагоджено, немає необхідності змінювати їхній склад (це так звані базові групи). Якщо робота з якоїсь причини не налагоджується, склад групи можна змінювати;

- група отримує одне завдання, але для його виконання передбачений розподіл ролей між учасниками групи (зазвичай ролі розподіляють самі студенти, викладач може надати рекомендації);

- оцінюється робота не одного студента, а цілої групи (тобто оцінка ставиться одна на всю групу); важливо, що оцінюються не стільки знання, скільки зусилля студентів. В деяких випадках викладач може запропонувати студентам самим оцінити результати своєї праці;

- викладач сам обирає студента групи, який повинен відзвітувати за виконане завдання. Це може бути і слабкий студент. В разі коли слабкий студент може доповісти про результати співпраці в групі, відповісти на запитання інших груп, мета досягнута і група виконала завдання, тому що ціль будь якого завдання – не формальне його виконання, а оволодіння навчальним матеріалом кожним студентом – учасником міні-групи.

Таким чином будь хто з учасників міні-груп має бути готовим аргументовано відповідати за результатами спільної роботи групи. Завдання можуть бути різного характеру: на перевірку домашнього завдання, робота над текстом, спільна робота над проектом, відпрацювання орфографічних чи граматичних навичок, робота над лексикою.

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

Образ О. Г., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет;

Романченко Т. В., аспірант 1 року навчання, кафедра маркетингу, Київський національний торговельно-економічний університет

Розвиток міжнародних ділових контактів та створення величезної кількості спільних міжнародних підприємств призвели до того, що професіональне зростання фахівця сфери економіки та бізнесу можливе лише в тісному контакті із зарубіжними колегами. Наразі виникає

необхідність в спеціалістах банківської сфери зі знанням іноземної мови. В умовах інтеграції, перед фахівцем-економістом стоять завдання не тільки досконало володіти знаннями у відповідності до своєю кваліфікації, а й вміти сприймати нову інформацію і обмінюватися нею зі своїми колегами з різних країн. Виконання цього завдання можливе лише при достатньому володінні іноземними мовами.

Теорія навчання мов – лінгводидактика – включає ряд загальнокультурних і соціолінгвістичних підходів до вивчення мови в різних контекстах. Сучасні навчальні плани і освітні проекти вивчення іноземної мови, у поєднанні з основними методами та прийомами навчання мови, мають на меті оптимальне використання засобів навчання, комп'ютеризацію процесу з урахуванням специфіки матеріалу, що вивчається і напряду підготовки студентів. Інноваційні елементи залучаються з метою полегшити надбання мовних знань за допомогою інтерактивності, а також для розуміння перспектив і стратегій подальшого вивчення іноземної мови.

Мета роботи – обґрунтування мотивування вивчення іноземної мови як важливого компоненту забезпечення високоякісної професійної підготовки сучасного фахівця сфери економіки та бізнесу.

Мотивація – один з найважливіших факторів, що мають вплив на успішність навчання. Саме мотивація підштовхує студента до активного пошуку, спонукає до зосередженого вивчення та раціональної селективності. Крім зовнішньої і внутрішньої мотивації, W. E. Lambert і R. C. Gardner виділяють дві категорії мотивації: інструментальна (важливість іноземної мови для практичних цілей: для роботи, для читання газет і т.д.) та інтеграційна (проявляється через зацікавленість країною, народом мови, що вивчається) [1].

Наразі не лише лінгвістичні науки розглядають процес вивчення іноземної мови фахівцями різних галузей. Вчених цікавлять психологічно-педагогічні аспекти (В. П. Казміренко, Г. П. Левківська, Т. В. Алексєєва, Н. О. Арістова), комп'ютеризація освіти (В. В. Рубцов, Б. С. Гершунський), проблеми вивчення іноземної мови у вищій школі (Т. М. Шепеленко, С. А. Самойленко, А. А. Мазаракі), формування професійної спрямованості іншомовної компетентності студентів технічних та економічних спеціальностей (М. Прадівляний).

Досягнення поставленої мети планується за рахунок підключення міждисциплінарних інструментів.

1. Аналіз потреб студентів.

- Врахування особливостей сприйняття (студенти візували / кінестети, сприймають аудіо краще і т.д.);

- Підготовка матеріалів для заняття на основі аналізу потреб та сприйняття студентами тематики;

- Обов'язковий зворотній зв'язок студент-викладач для максимального коректування курсу і відповідності потребам студентів.

2. Максимальне занурення в іншомовне середовище за рахунок комунікативної методики викладання.

- Розбір практичних ситуацій усно і письмово (заповнення спец форм/ опис графіків/ формування висновків і т.д.);

- При поясненні нових слів / понять викладач описує / дає синоніми/використовує міміку, жести, надаючи студентам можливість вгадати / дізнатись слово без переходу на рідну мову;

- Акцент на основних 4 навичках: аудіювання / читання / письмо / розмовна практика;

- Робота студентів в групах: наприклад, слабкий з сильним з метою дати можливість слабшому підтягнутись;

- Аутентичні тексти/відео (ted/bbc/cnn);

- Використання комп'ютерних програм та мобільних додатків.

3. Зрозуміла студенту система оцінювання і заохочення навчально-пізнавальної діяльності.

- Використання системи постійного оцінювання - на кожному занятті оцінка відпрацювання певної навички;

- Основні тестування проводяться всередині курсу та в кінці для оцінки прогресу вивчення мови.

- Диференційований підхід до кожного студента.

4. Система виправлення помилок.

- Одразу – з метою відпрацювання граматики;

- В кінці уроку – з акцентом на правильній вимові, щоб не зменшувати напрацьовану швидкість мовлення;

5. Відповідальне вивчення

- самостійна робота поза аудиторними заняттями - запорука успіху;

- розмовні клуби - на заняттях/перервах викладач використовує тільки іноземну мову.

Висновки.

Вивчення іноземної мови фахівцями сфери економіки та бізнесу відбувається на фоні присутності певної позамовної діяльності, котра

диктує потребу у іншомовній комунікації. У термінах педагогічної науки це означає навчання на діяльній основі. Такий підхід передбачає зосередження на практичному застосуванні мови – не в майбутньому, а безпосередньо в процесі навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Gardner R. C., Lambert W. E. Attitudes and Motivation in Second Language Learning / Gardner R. C., Lambert // Rowley, Mass. Newbury House Publishers, 1984, p. 47–89.
2. Ключко В. І. Формування професійно спрямованої іншомовної компетентності фахівців технічних та економічних спеціальностей засобами сучасних інформаційних технологій: монографія / В. І. Ключко, М. Г. Прадівлянний; Вінниц. нац. техн. ун-т. – Вінниця, 2009. – 196 с.
3. The chunking express Режим доступу:
<http://www.economist.com/blogs/prospero/2015/10/johnson-language-pedagogy>

МЕТОД ПРОЕКТІВ У МОТИВАЦІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

Прима В. В., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Сучасний етап розвитку системи освіти в Україні характеризується освітніми інноваціями, спрямованими на збереження досягнень минулого і, водночас, на модернізацію системи освіти відповідно до вимог часу, новітніх надбань науки, культури і соціальної практики. Характерною особливістю цього періоду є пошук нових змісту, форм, методів і засобів навчання, виховання й управління; розгортання широкої експериментальної роботи, спрямованої на впровадження освітніх інновацій на засадах сучасної філософії освіти, яка суттєво відрізняється від попередньої.

Підвищенню якості освіти, у тому числі професійної, сприятиме впровадження у навчально-виховний процес сучасних освітніх технологій. У цьому контексті основними компонентами, які слід враховувати у навчанні та вихованні майбутніх фахівців, є їх індивідуальні здібності, здатність викладачів до ефективного

впровадження сучасних освітніх технологій, дидактична орієнтація на вироблення позитивно мотивованого ставлення учнівської молоді до нового, оцінювання результатів впровадження освітніх технологій, аналіз схеми управління впровадженням сучасних освітніх технологій.

Інновацію в освіті розглядають як реалізоване нововведення у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності та виховання особистості (методиках, технологіях), у змісті та формах організації управління освітньою системою, а також в організаційній структурі закладів освіти, у засобах навчання та виховання і в підходах до соціальних послуг в освіті, що суттєво підвищує якість, ефективність і результативність навчально-виховного процесу.

Технологія проектів (метод проектів)

Метод проектів – це сукупність прийомів дій студентів у певній послідовності для досягнення поставленої мети – вирішення проблеми, особистісно значущої для студентів та оформленої у вигляді певного кінцевого продукту. Технологія проектів дозволяє формувати і розвивати інтелектуальні вміння, пов'язані з критичним і творчим мисленням.

Навчальна діяльність із використанням технології проектів допомагає розвинути такі інтелектуальні вміння: аналітичне мислення (у процесі аналізу інформації, відбору необхідних фактів, співставлення фактів і явищ); асоціативне мислення (у процесі встановлення асоціацій із раніше вивченими і новими якостями предмета); логічне мислення (вибудовування логіки доказів, внутрішньої логіки проблеми, що досліджується, логіки послідовності дій тощо).

Робота над навчальним проектом – це тривалий процес, який відбувається впродовж навчального року. Основними етапами підготовки навчального проекту є: вибір учнем теми дослідження й обґрунтування її актуальності; формулювання гіпотези дослідження; визначення обсягу й етапів роботи; добір методів і засобів досягнення мети; розподіл на добровільній основі обов'язків учасників проекту; складання плану роботи; вивчення літератури з теми та підбір необхідних матеріалів; розробка загальної моделі проекту; створення тексту проекту, який включає аналіз літератури та висновки з теми; консультації, контроль, корекція результатів роботи; захист проекту в формі презентації чи усного виступу з короткою характеристикою роботи та відповідей на питання з теми проекту; аналіз досягнень студентів – учасників проекту; підведення підсумків.

Використання технології проектів у вивченні мови сприяє формуванню у процесі говоріння, аудіювання, читання та писання мовних, мовленнєвих, комунікативних умінь учнів; вдосконаленню вміння працювати з текстами різних стилів і типів мовлення на рівні інформаційно-змістової обробки; формуванню навичок самостійної роботи, самоосвіти, самоорганізації, співпраці; розвитку інтелектуальних, комунікативних, творчих здібностей особистості; формуванню вольових якостей характеру учнів; поглибленню знань із теми дослідження; підвищенню рівня мовної підготовки; формуванню дослідницьких навичок роботи над темою проекту тощо; становленню національної, духовно багатой мовної особистості.

Науковці пропонують використовувати на заняттях мови такі види проектів:

- інформаційні (підготовка доповідей, повідомлень із певної теми);
- видавничі (підготовка рефератів, статей);
- сценарні (розробка позакласних заходів із мови);
- творчі (випуск журналів, альманахів, збірок, макетів, стіннівок, проведення конкурсів, екскурсій, організація виставок) [1].

За тематикою студенти можуть розробляти такі проекти: лінгвістичні, літературно-творчі, культурологічні, історичні, природничо-наукові, екологічні та ін.

Результатами роботи над проектом можуть бути: наукова доповідь із постановкою проблем, аналізом основних тенденцій розвитку досліджуваної теми і науковими висновками; словник сучасної лексики; статут мовного товариства; комп'ютерна програма з мови; презентація з теми дослідження тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сороко Н. В. Застосування мультимедійних технологій при вивченні мов у країнах зарубіжжя. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em2/emg.html>.
2. Aljaafreh A. Negative feedback as regulation and second language learning in zone of proximal development / Aljaafreh A., Lantolf J. P. // *The Modern Language Journal*. – 1994. – Vol. 78 (4). – P. 465-483.
3. Armstrong K. Blogging as L2 writing: A case study / K. Armstrong, O. Retterer // *AACE Journal*. – 2008. – № 16 (3). – P. 233-251.
4. Berk R. A. Multimedia teaching with video clips: TV, movies, YouTube, and mtvU in the college classroom / R. A. Berk // *International Journal of Technology in Teaching and Learning*. – 2009. – № 5 (1). – P. 1-21.

5. Bloch J. Abdullah's Blogging: A generation 1.5 student enters the blogosphere / J. Bloch // Language Learning & Technology. – 2007. – № 11 (2). – P. 128-141.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СФЕРІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ

Ребченко О.С., викладач кафедри сучасних європейських мов, Київський національний торговельно-економічний університет

Постіндустріальне суспільство потребує самостійномислячих людей, здатних до самореалізації на основі об'єктивної самооцінки. Усвідомлюючи це, все більше студентів вищих навчальних закладів намагаються оволодіти потрібними їм знаннями, практичними й інтелектуальними вміннями для самоствердження, самореалізації в цьому житті. Сучасного студента не треба примушувати відвідувати практичні, він сам прагне практики в аудиторії, особливо, якщо це стосується іноземної мови. Задача вищої школи створити відповідні умови для розвитку особистості студента, який володіє вищевказаними якостями. Це завдання вирішить нестільки зміст освіти, скільки інноваційні технології навчання.

На сучасному етапі перед вищою освітою гостро стоїть проблема «чому і як вчити», адже сучасні потреби життя висвітлюють цій проблемі нові грані. Дуже часто виникає запитання: як, навчаючи, гарантувати студенту можливість вільно й конструктивно самовдосконалюватись інтелектуально, враховуючи своєрідний склад його розуму, адже викладач контролює навчальну діяльність студентів через створення специфічних умов освітнього середовища, залучає їх до обов'язкових норм людського пізнання? Формуючи у студента «систему глибоких і міцних знань», «вміння розв'язувати задачі», «розумові дії з наперед заданими якостями», «наукові поняття» тощо, викладачі визначають межі інтелектуальної свободи особистості студента. З іншого боку, якщо студенту надати повну свободу дій і вільно змінювати зміст навчальних занять, то можна перетворити студента в інтелектуального споживача, нездатного напружено й продуктивно інтелектуально працювати.

Незважаючи на розмаїття підходів у педагогічній і психологічній науці, моделей у практиці роботи вищих навчальних закладів, вже сьогодні викладачу, освітньому закладу чи навіть регіону слід вибрати

власні орієнтири. Тут можна виділити чотири основних варіанти педагогічних технологій:

1. Засновані на випереджувачому фіксованому інтелектуальному розвитку студента; реалізуються в системі розвиваючого навчання.
2. Технології пріоритетного розвитку емоційно-чуттєвої сфери, уяви, творчих можливостей та здібностей через різні видигри, психологічні тренінги.
3. Технології пріоритетного розвитку практичного мислення, трудових умінь і навичок.
4. Технології духовно-морального становлення особистості, екологічної чистоти підходу до природи студента, виховання в нього шляхетних чеснот на основі віри в його вроджену місію і різноманітні можливості.

Серед показників того, що дана технологія викладання навчального предмету у вищій школі є особистісно орієнтованою, є такі:

- наявність мотивації до навчання;
- сприятливе, комфортне освітнє середовище для досягнення мети;
- використання ефективних форм, методів і технік навчання;
- опора на досвід, знання, уміння і навички студентів;
- наявність в студентів відчуття контролю над процесом свого навчання;
- досягнення успіху, задоволення пізнавальних потреб та потреби у самореалізації;
- повне занурення у процес навчання;
- достатність часу на засвоєння нових знань і вмінь;
- відсутність факторів ризику для здоров'я;
- зміна змісту навчання і позиції викладача.

Лише за умови відповідності цим вимогам педагогічна технологія може вважатися особистісно орієнтованою, головною з яких є власне бажання особистості студента бути активним суб'єктом освітнього процесу.

Отже, у межах розвиваючого підходу є декілька моделей розвитку, які становлять основу багатьох конкретних технологій навчання.

В широкому розумінні суть освіти полягає у розкритті людської сутності, чого має досягти кожен навчальний предмет. Для цього потрібний підхід, *протилежний технологічному*. Інший підхід як до самого процесу навчання, викладання, так і до змісту матеріалу. Поки для нас іноземна мова – тільки лексичні та граматичні одиниці, які треба засвоїти, що не дає нічого для розвитку студента. Але якщо розуміти

іноземну мову, як засіб спілкування між особистостями, які належать до різних світових культур, коли на практичному занятті іноземна мова стає «живою», тоді вона розвиває міжкультурну уяву, розуміння проблем сучасності, людських взаємин і соціальних відносин.

Такий підхід до освіти можна назвати **антропологічним (чи особистісно орієнтованим)**, так як в центрі її знаходиться людина.

БІЛІНГВАЛЬНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

Розум А. П., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет;

Кайда Н. О., викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

У сучасному вимірі розвитку української держави і орієнтації її економічної і соціальної політики на Європейську співдружність білінгвізм є елементом професіоналізму, який надасть можливість інтеграції спеціалістів до європейського простору.

Білінгвальне навчання може принести майбутньому фахівцю більше користі, ніж класичне, розвиваючи у студента різні професійні компетенції, які у майбутньому дадуть можливість конкурувати не лише на українському, а й на світовому ринку праці. Як зазначав Л. В. Щерба, «Порівнюючи принципово різні мови, ми знищуємо ілюзію, до якої нас привчає знання лише однієї мови, – ілюзію, ніби існують непорушні поняття, які є однаковими для усіх часів і для усіх народів. У результаті ми звільняємо думку з полону слова, з полону мови і надаємо їй виключно діалектичної науковості». У цьому, на його думку, величезне освітнє значення білінгвізму.

Звичайно білінгвальне навчання передбачає системне оволодіння чотирма основними видами мовленнєвої діяльності:

- *читання та розуміння прочитаного* (адапованих та неадапованих науково-популярних джерел, лекційних матеріалів, навчальних посібників, підручників та наукових статей, тестів, засобів масової інформації, англомовних текстів з Інтернет ресурсу, у тому

числі програмних засобів використання англомовних сайтів, анотування та реферування текстів);

- *слухання та розуміння почутого* (мова викладача під час лекцій, розуміння міжособистісного спілкування під час практичних занять, розуміння аудіо-інтернет конференцій, круглих столів, семінарів, автентичних аудіо-записів наукових фільмів, художніх фільмів соціально-педагогічного спрямування);

- *говоріння* (монологічне та діалогічне мовлення на заняттях, спілкування під час практики, виступи на конференціях з участю міжнародних науковців);

- *письмо* (ведення конспекту лекцій, виконання соціально-педагогічних завдань, написання анотацій до наукових статей, написання резюме щодо подальшого працевлаштування, оформлення наукових звітів при участі у грантах, написання доповідей, рефератів для участі у міжнародних студентських конференціях).

При цьому неабияке значення відводиться оволодінню навичками комплексного використання зазначених видів діяльності при роботі над перекладом наукової літератури за фахом, який також має свої граматичні, лексичні та стилістичні особливості.

Цілком зрозуміло, що у немовному вищому навчальному закладі з високим рівнем підготовки за всіма вищезазначеними видами мовленнєвої діяльності, білінгвальне навчання є можливим на старших курсах або в межах магістерської підготовки. При цьому важливе значення відіграє збалансоване використання традиційних та інноваційних методів навчання. Особливого значення при білінгвальному навчанні набуває особистісно-орієнтований підхід, який сприяє активізації творчого потенціалу та індивідуальних особливостей студентів.

Виходячи із зазначених чотирьох видів діяльності та форм організації навчального процесу при білінгвальному навчанні набуває великого значення зміст навчальних посібників та підручників, які, окрім матеріалів та завдань спрямованих на реалізацію усіх зазначених видів вивчення іноземної мови, повинні містити теоретичний матеріал, практичні та тестові завдання за спеціальним (фаховим) курсом.

Навчальні матеріали підручників та посібників мають бути максимально унаочненими – повинні містити схеми, таблиці, діаграми, щоб за допомогою візуального сприйняття полегшити розуміння і усвідомлення соціально-педагогічних феноменів та вивчити фахову термінологію. У цих методичних матеріалах має бути викладена

актуальність даної дисципліни англійською мовою, коротка історія та основні поняття теорії і техніки перекладу, особливості мови наукової літератури. Підручники та посібники, окрім словника соціально-педагогічного спрямування з перекладом на рідну мову, повинні містити теоретичну частину, у якій представлено особливості перекладу наукової літератури: граматичні та лексичні основи перекладу, поради з практики перекладу наукової літератури та правила використання словників і довідників. Ця теоретична частина посібника, як правило, відводиться студентам на самостійне опрацювання з метою полегшення подальшого осмисленого сприйняття основного матеріалу курсу. Основна частина підручника чи посібника повинна складатися з розгорнутого тексту лекцій, запитань для самоконтролю, тестових завдань для перевірки засвоєння матеріалу та практичних завдань, що стосуються заданої теми, викладених англійською мовою. Для підвищення ефективності слухового сприйняття та створення мовного середовища під час самостійної роботи, бажано забезпечувати навчальні посібники аудіодисками з відповідними навчальними матеріалами.

Отже, білінгвальне навчання – це необхідна складова сучасної системи навчання у ВНЗ, яка потребує вивчення і подальшої розробки з наукової та методичної точки зору. Варіантом її впровадження у навчальний процес у ВНЗ може бути організація вивчення спеціальних курсів білінгвальним методом. Його реалізація забезпечує свідоме ставлення магістра до професійної діяльності, розвиває світогляд, самосвідомість та самовідповідальність, розширює можливості адаптації майбутнього фахівця у різних соціальних, інформаційних, наукових реаліях сьогодення. Білінгвальне навчання дасть змогу випускникам простіше інтегруватися у сучасний ринок праці, вимоги якого постійно передбачають вільне володіння однією або декількома іноземними мовами за фахом.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Рудешко Є. В., старший викладач кафедри сучасних європейських мов, Київський національний торговельно-економічний університет;

*Семідоцька В. А., викладач кафедри сучасних європейських мов,
Київський національний торговельно-економічний університет*

Використання нових інформаційних технологій – це не тільки використання нових технічних засобів, але й новітніх форм і методів викладання, що загалом і формує новий підхід до процесу навчання. Застосування інформаційних технологій у навчанні іноземних мов не тільки підвищує якість і ефективність підготовки фахівців, але й дає можливість здійснювати диференційований підхід до навчання кожного студента, враховуючи його індивідуальні особливості. Засоби новітніх технологій дозволяють викладачу взаємодіяти зі студентом у діалоговому режимі, що значно полегшує процес обміну інформацією. Поєднання традиційних методів и засобів навчання з сучасними інформаційними технологіями сприяє підвищенню успішності студентів і стимулює розвиток їх самостійної роботи.

Можливості Інтернету дозволяють вирішувати важливі задачі, що постають у процесі навчання іноземних мов у немовному вузі, а саме: формування і вдосконалення мовленнєвих навичок, розвиток умінь іншомовного спілкування у різних сферах, розвиток навичок самостійної і дослідницької роботи, підвищення мотивації і створення потреби у вивченні іноземної мови, а також формування комунікативних навичок і культури спілкування.

У процесі навчання іноземних мов можуть використовуватися різноманітні Інтернет-ресурси, наприклад blogs, wiki, moodle, hot potatoes.

Блоги є ефективними для організації самостійної роботи студентів поза аудиторією. У блозі можна розмістити різні аудіо- та відеоматеріали, посилання на корисні сайти, статті, які попередньо відбираються викладачем з урахуванням тематики, мети і завдань курсу. Розміщувати і редагувати контент має створювач, відвідувачі можуть бачити матеріали і залишати свої коментарі.

Вікі як один із засобів асинхронної комунікації має справу з гіпертекстами і використовується для збирання і структуризації письмової інформації, але на відміну від блогів, надає можливість кожному користувачу бути не тільки коментатором, але й редактором, або, навіть, автором.

Платформа Moodle (<http://moodle.org>) дає можливість створювати підтримуючі курси, спрямовані, наприклад, на вдосконалення певних навичок, навчальні курси, вправи, завдання, використовуючи як власні

програмні засоби, так і матеріали, створені за допомогою інших програм; керувати навчальною діяльністю студентів, контролювати виконання завдань, оптимізувати самостійну роботу, а також організувати навчальне спілкування.

Для викладачів іноземних мов сайт www.hotpotatoes.net пропонує п'ять програмних продуктів: JClose (a fill-in-the-blanks exercise), JQuize (a multiple-choice or short-answer quiz), JCross (a crossword puzzle), JMix (a jumbled sentence exercise), JMatch (a mathing exercise).

Hot Potatoes – це інструментальна оболонка, що дозволяє безкоштовно створювати інтерактивні завдання без знання мов програмування.

Деякі ресурси дозволяють за відносно короткий час створити завдання, спрямовані на формування лексичних навичок, лише набравши перелік певних лексичних одиниць. Це, зокрема, такі сайти, як www.easydefine.com, <http://www.discoveryeducation.com>.

Варто зазначити, що створення повноцінного і функціонального навчально-методичного забезпечення роботи студентів з вивчення іноземних мов неможливо без ресурсів Інтернету.

Відповідаючи сучасним вимогам суспільства, процес навчання іноземних мов треба здійснювати на підставі широкого використання інформаційних і телекомунікаційних технологій, оскільки у навчальному процесі студенти вирішують не тільки лінгвістичні та екстралінгвістичні завдання, але й оволодівають навичками роботи з інформаційними технологіями і вміннями використовувати їх у дослідницькій діяльності, що сприяє підготовці висококваліфікованого фахівця.

Мета викладача полягає в тому, щоб, використовуючи новітні технології у поєднанні з традиційними методиками, створити умови для набуття практичних мовленнєвих навичок кожним студентом, вибрати такі методи навчання, котрі дозволили б кожному студенту виявити активність и внести елементи своєї творчості до навчального процесу. Сучасні педагогічні технології, (проектна методика, навчання через співпрацю, використання новітніх інформаційних технологій, Інтернет-ресурсів) допомагають реалізувати особистісно-орієнтований підхід в навчанні, надають можливості індивідуалізації та диференціації навчання з урахуванням певного рівня навчання студентів, їх здібностей, а також сприяють активізації пізнавальної діяльності у процесі навчання іноземних мов.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ТЕХНІЧНІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

*Сафіулліна Л. М., викладач кафедри сучасних європейських мов,
Київський національний торговельно-економічний університет;*

Багато викладачів використовують e-mail як організаційний момент у викладанні - робота зі студентом стає більш індивідуально спрямованою: на власну адресу студент одержує план роботи, роздаткові матеріали, підготовлені викладачем; викладач одержує від студента його роботи, виправляє та відразу з рецензією відправляє.

Цікавим є досвід викладачів інституту лінгвістики, що створили свій сайт English Story, що є інформаційним, навчальним, організуючим і контролюючим моментом у викладанні мови. Його роль зростає в умовах низької дисципліни та слабкого відвідування студентів.

Існують можливості застосування Internet у викладанні читання, для навчання всім чотирьом видам мовної діяльності, для наукової та учбової роботи студентів, а також як допоміжний ресурс для створення навчального матеріалу (шаблони тестів визначеного виду робіт).

Internet не зможе замінити людину та живе людське спілкування, але може надати суттєву допомогу, внести щось нове в стиль роботи, змінити відношення студентів до іноземної мови та роботи над нею.

Інститут дистанційного навчання (ІДН)

Структура ІДН містить у собі:

1. Дидактичну підсистему, що містить у собі: 1.1 Учбово-методичний блок; 1.2 Блок засобів навчання; 1.3 Блок інформаційних технологій дидактичної взаємодії та доставки навчальних матеріалів;

2. Адміністративно-управлінську підсистему;

3. Матеріально-технічну підсистему;

4. Інформаційну підсистему;

5. Підсистему наукових досліджень;

6. Маркетингову підсистему;

7. Підсистему міжнародних відносин;

8. Підсистему безпеки;

9. Підсистему зв'язку.

Взаємодія цих підсистем дозволяє ефективно організувати освітній процес ДН в ІДН.

В даний час Система Дистанційного Навчання (СДН) Економічного Університету проводить підготовку по напрямках: «Менеджмент», «Економіка», «Юриспруденція», забезпечуючи наступні рівні та типи підготовки:

- початкову професійну підготовку;
- середню фахову освіту;
- вищу освіту на рівні кваліфікації бакалавра;
- вищу освіту на рівні кваліфікації фахівця;
- професійну підготовку та перепідготовку для осіб з вищою освітою;
- різні курси для підготовки персоналу від різних організацій (корпоративне навчання)

У СДН Економічного Університету вирішуються питання підготовки науково-педагогічних кадрів для регіонів через дистанційну аспірантуру та докторантуру, що в значній мірі знімає проблеми недостачі в регіонах кваліфікованих наукових та педагогічних кадрів.

Процес навчання містить у собі самостійне вивчення учбово-методичних матеріалів, виконаних у виді гіпертексту, та «вивішених» на сервері мережної електронної бібліотеки, виконання контрольних завдань у вигляді тестів по кожному розділу та консультацій по електронній пошті.

Для реалізації ДН учбові центри освоюють методику практичного проведення навчання та створюють необхідну учбово-матеріальну базу, оснащену: комп'ютерними класами; електронною поштою; підключенням до національної та галузевої комп'ютерної мережі; електронним архівом навчального матеріалу; місцевою електронною дошкою оголошень; бібліотекою та відеотекою навчальних курсів; засобами розмноження навчальних посібників малими тиражами; офісним оснащенням.

Представлення інформації для тих, кого навчають, здійснюється у вигляді:

- друкованих матеріалів (учбово-методичних комплектів літератури та контрольних завдань);
- електронних матеріалів, записаних на електромагнітних носіях (комп'ютерні навчально-контролюючі системи, лекції, методичні посібники, навчальні відеофільми тощо);

Засобами передачі освітньої інформації є: телекомунікації або інформаційно-транспортні системи. Вони використовуються для забезпечення освітнього процесу: необхідними навчальними та учбово-

методичними матеріалами; зворотнім зв'язком між викладачем та тим, кого навчають; виходом у національні та міжнародні комп'ютерні інформаційні мережі.

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ЗМІШАНОЇ МОДЕЛІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Сошко О. Г., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Впровадження інноваційних технологій в процес навчання призвело до появи такої форми роботи викладачів і студентів, як змішане навчання (blended learning). Можна виділити три основних компоненти моделі змішаного навчання, які використовуються в сучасному освітньому середовищі: очне навчання (face-to-face) – традиційний формат аудиторних занять викладач-студент; самостійне навчання (self-study learning) – передбачає самостійну роботу тих, хто навчається, наприклад, пошук матеріалів у мережі і т. ін.; онлайн навчання (online collaborative learning) – робота студентів і викладачів у режимі онлайн, наприклад, за допомогою інтернет-конференцій, скайпу та ін. Таким чином, змішане навчання можна визначити як систему навчання/викладання, яка поєднує в собі найбільш ефективні аспекти і переваги аудиторного викладання та інтерактивного або дистанційного навчання; систему, що складається із різних частин, які функціонують у постійному взаємозв'язку одна з одною, утворюючи певне ціле. Слід зазначити, що на даний момент немає ні точного визначення терміна «змішане навчання», ні згоди щодо його використання. Крім того, для опису цього явища можуть використовуватися інші терміни (hybrid, mixed, integrative, blended learning, technology-mediated instruction, web-enhanced instruction, mixed-mode instruction). Спільним між різними визначеннями змішаного (гібридного) навчання є використання онлайн технологій, що якісно змінює і покращує навчальний процес. Навчальний матеріал стає динамічним, тобто зрозумілим для студентів різних навчальних стилів, задовольняючи індивідуальні потреби.

Оскільки методика змішаного навчання вдало поєднує процес безпосереднього особистого спілкування у системах «викладач-студент» із взаємодією онлайн через системи комп'ютерного навчання мов, які

створюють віртуальне навчальне середовище, її зазвичай відносять до методик навчання іноземних мов професійного спрямування, що спираються на комунікативний підхід.

З метою досягнення навчальних цілей за методикою змішаного навчання можуть використовуватися два типи навчальних платформ: зовнішні платформи, змістовне наповнення яких індивідуально розробляє навчальна організація, з урахуванням мети навчання та аналізу потреб студентів (наприклад, Moodle, Web Course Tools), та внутрішні платформи, що відображають зміст вже розроблених навчальних курсів (наприклад, Macmillan English Campus, Cambridge, CALL). Використовуючи зазначені платформи в навчальному процесі, студент під керівництвом викладача самостійно обробляє на заняттях навчальний матеріал, який може подаватися в різному вигляді (текстовому, графічному, анімаційному, гіпертекстовому) залучається до форуму; виконує необхідні навчальні завдання; здає іспити, заліки, теми у вигляді тестування, анкетування тощо. Платформи надають доступ до численних ресурсів, які необхідні студенту для вивчення професійно орієнтованої англійської лексики, забезпечують студентам нові можливості по вивченню дисципліни – можна не тільки в будь-який час переглядати необхідний матеріал в режимі онлайн, а й пройти тестування, перевірити свої знання з предмету, ознайомитися з додатковими джерелами, які відповідають пройденим темам. Система дистанційного навчання в змішаній моделі дозволяє використовувати різні додаткові елементи при вивченні дисципліни – аудіо і відео записи, анімації та симуляції. Дана система має форум і можливість зв'язку через електронну пошту, що дозволяє спілкуватися з одногрупниками з дому, а також спілкуватися з викладачем і задавати всі необхідні питання, отримуючи відповідь у найкоротші терміни, не чекаючи зустрічі у навчальному закладі. Навчальне середовище для вивчення іноземної мови створюється викладачем і, крім таких традиційних форм викладу навчального матеріалу, як семінарські та лекційні (при потребі) заняття, передбачається онлайн спілкування (чат, форум, e-mail), яке дає студентам можливість спілкуватися і працювати разом. Індивідуальні та групові онлайн проекти розвивають такі навички, як робота в Інтернеті, аналіз інформації з різних джерел, робота разом з групою, правильний розподіл обов'язків і відповідальності за виконання роботи. Такий інструмент, як віртуальна класна кімната дозволяє студентам спілкуватися з викладачем за допомогою різних Інтернет комунікацій. Це надає студентам певну частку свободи в процесі навчання. Такі

елементи, як аудіо та відео лекції, анімації та симуляції роблять процес навчання більш простим і насиченим. Основна перевага змішаного навчання – гнучкість, оскільки очних занять в аудиторії стає менше – частина занять переноситься в режим онлайн. Більше того, частину матеріалу курсу студенти повинні будуть вивчити самостійно. Оцінювання успішності студента може проводитися як в режимі онлайн, так і в аудиторії. У режимі онлайн може проводитися тестування і виконання різних проектів (наприклад, групових) та завдань. Тестування може проводитися і в аудиторії в присутності викладача, але фінальна оцінка (залік або іспит) проводиться тільки в очній формі.

Отже, модель змішаного навчання це не просто механічне додавання сучасних технологій до вже існуючих, а якісно новий підхід, який трансформує структуру і зміст навчання, змінюючи традиційні ролі викладача і студента. Система змішаного навчання сприяє розвитку самостійної творчої діяльності студентів, стимулює отримання та закріплення додаткових знань, що дозволяє вищим навчальним закладам готувати конкурентоспроможних фахівців, здатних до постійного зростання, соціальної та професійної мобільності.

СИСТЕМА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ: ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ ФАХІВЦІВ З ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

*Староста Г. А., викладач кафедри сучасних європейських мов,
Київський національний торговельно-економічний університет;*

Вимогою сьогодення є невідкладне реформування освіти в Україні, а саме: імплементація світового позитивного досвіду з впровадження в навчально-виховний процес новітніх педагогічних технологій та науково-методичних досягнень, і як результат – створення нової системи інформаційного забезпечення освіти, яка надасть можливість розширення доступу до всіх рівнів освіти, реалізації системи безперервної освіти та індивідуалізації навчання (Національна програма «Освіта. Україна XXI сторіччя»).

Головною метою дослідження є вивчення накопиченого досвіду зарубіжних та вітчизняних колег з впровадження та функціонування СДО у ВНЗ, пошук шляхів створення та використання доцільних форм ДО задля реалізації принципів безперервності, паралельності,

демократизації, інтеграції (електронний банк навчальних матеріалів) та глобалізації освіти, вирішення проблем якості освіти та рівня освіченості суспільства.

На початку ХХІ століття необхідність здобуття освіти трансформувалася з соціокультурної потреби в економічно вигідну. В указі Президента «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної мережі Інтернет і забезпеченню широкого доступу до цієї мережі в Україні», «Концепції та завданнях українського центру дистанційної освіти», наказі Міністерства освіти і науки України «Про створення українського центру дистанційного навчання» та «Національній програмі інформатизації» наголошується на необхідності підготовки конкурентоспроможних фахівців у сфері економіки та бізнесу, що сприятиме інтеграції у європейське та світове співтовариство.

У рамках Національної програми інформатизації були створені національна телекомунікаційна мережа для установ науки і освіти України з доступом до Інтернет (мережі УРАН) та Український центр дистанційної освіти.

Але й досі існують невирішені питання щодо:

1) створення нормативно-правової бази, яка б регламентувала і забезпечувала діяльність навчальних закладів у напрямку впровадження дистанційної освіти як рівноцінної форми навчання з очною, заочною та екстернатом;

2) об'єднання зусиль та узгодженості дій навчальних закладів та державних інституцій щодо уніфікації впровадження та застосування системи дистанційної освіти (СДО).

Можливості та перспективи функціонування ДО в Україні досліджуються вітчизняними науковцями (Т. Гусак, І. Клименко, Р. Гуревич, Т. Гарбуза та інші), закордонні колеги вивчають проблеми сучасного стану ДН та його удосконалення відповідно до вимог і потреб сьогодення (Р. Клінг, Т. Едвард та інші)

Вивчення досвіду першого в світі університету дистанційної освіти (Відкритий університет Великої Британії, Відкрита школа бізнесу) та передових послідовників (Відкритий університет Хаген (Німеччина), Австралійська територіальна відкрита мережа) надасть нам можливість вирішити проблему впровадження ДН в Україні.

Ефективність навчання залежить від майстерності передачі знань (підготовка навчальних мультимедійних матеріалів, завдань у електронному вигляді, відео супроводів, чат-форумів, електронної

дошки об'яв, адміністрування персонального веб-сайту чи сторінки, підготовка програмних завдань для контролю знань студентів, тощо), активізації та творчої спрямованості викладача, його вправність сформуванню навички і вміння студентів задля подальшого їх застосування на практиці.

У Відкритому університеті розроблено сучасні кваліфікаційні вимоги до підготовки викладачів: обов'язкова освіта у сфері медіакультури, готовність працювати в віртуальному середовищі, володіння знаннями та навичками застосування методів проектування електронних дидактичних інструментів та використання їх на практиці, а також компетентний підхід до створення та застосування навчально-методичних комплексів, програмного забезпечення та програмних засобів.

У разі необхідності викладачі університету звертаються по допомогу до фахівця з розробки курсів, фахівця з методів контролю за результатами навчання, консультанта (допомога у визначенні освітньої траєкторії в розробленому навчальному матеріалі) та фахівця з інтерактивного надання допомоги у ході вивчення матеріалів курсу.

Методисти Відкритого університету Великої Британії виділяють наступні етапи успішного керування процесом: відбір інформації, систематизація матеріалу, презентація навчального матеріалу, моделювання матеріалу, координування, підтримка та зворотній зв'язок зі студентом, контроль і коригування процесу навчання на всіх його етапах. Слід зазначити, що є ще один важливий фактор. Це удосконалення дидактичної стратегії, якщо на практиці сукупність форм і методів викладання не дала очікуваних результатів. Викладач виступає в ролі конструктора процесу навчання, його діяльність знаходиться у двох взаємодіючих та взаємозалежних площинах: міжособистісно-взаємовідносній та інструментально-технологічній. Викладач відповідальний за організацію дистанційного курсу з дисципліни, підключення студентів групи до ресурсу, організацію та керування проектами, контроль та оцінювання виконаних робіт.

Зазначене вище дає підстави зробити висновок, що для успішного функціонування СДО в Україні необхідно перебудувати систему освіти, а, насамперед, створити державну програму по спеціальній підготовці викладачів, які були б спрямовані на підвищення кваліфікації і перепідготовку освітян, а СДО, у свою чергу, забезпечить розширення кола споживачів освітніх послуг та підвищення якості навчання слухачів, можливість одержання освіти за українськими програмами

громадян зарубіжних країн, індивідуалізацію навчання при масовості освіти та реалізацію системи безперервної освіти «через все життя».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <http://www.uapa-dlc.org.ua>
2. <http://www.uapa-dlc.org.ua>
3. <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>

КООПЕРАТИВНЕ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Строкань Н. О., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Під кооперативним навчанням розуміють таку форму взаємодії, «під час якої учасники спільно оволодівають знаннями і уміннями. В ідеалі усі учасники рівноправні у всьому, що відбувається, і несуть спільну відповідальність». В спеціальній літературі є багато різних тлумачень поняття «кооперативне навчання», проте всі вони єдині в одному: не всяку роботу в групі слід ототожнювати з кооперативним навчанням. Кооперативне навчання дозволяє досягати індивідуальних та спільних цілей, поєднуючи одноосібну роботу, роботу в парах та роботу в групі. В таких умовах навчання розглядається як активний і конструктивний процес, в якому студенти можуть пов'язати зміст нового матеріалу з власними попередніми знаннями. Таким чином, в ситуаціях кооперативного навчання через спілкування здійснюється взаємний обмін різними точками зору та досвідом і має місце такий важливий для навчального процесу емоційний обмін.

Суттєвими ознаками кооперативного навчання є п'ять наступних елементів: 1) позитивна взаємозалежність учасників (спільна мета може бути досягнута лише тоді, коли кожний її учасник є успішним); 2) індивідуальна відповідальність (кожний учасник групи несе відповідальність за свій особистий вклад в спільну роботу); 3) пряма і корисна взаємодія (фази взаємообміну в групі повинні бути так організовані, щоб створити сприятливу комунікативну атмосферу в групі як просторово (розстановка столів у приміщенні), так і щодо

соціальних стосунків усередині групи (допомагати один одному, підтримувати, обмінюватися матеріалами, вболівати один за одного); 4) міжособистісні компетентності (соціальні компетентності членів групи, такі як уміння активно слухати, допомогти іншим, попросити про допомогу, знаходити компроміси, поважати іншу точку зору тощо, є передумовою для ефективної співпраці у групі); 5) рефлексія групових процесів (група сама оцінює і аналізує результати індивідуальної і спільної роботи учасників і вирішує, що слід виправити чи змінити. На цьому етапі може бути важливою і корисною також оцінка викладача).

Наступною важливою ознакою кооперативного навчання дослідники вважають особливий підхід до структуризації навчального процесу, що зводиться до трьох основних етапів "думай-обговорюй-презентуй" (think – pair – share). Перший етап здійснюється в індивідуальній роботі студента, в ході якої він самостійно ознайомлюється з матеріалом. Під час другого етапу відбувається обмін результатами індивідуальної роботи з іншими учасниками групи. Ця фаза дає можливість обговорити незрозумілі питання, перевірити власні припущення, зробити доповнення чи попростити про допомогу. На останньому етапі відбувається презентація результатів колективної роботи.

Дослідження показують, що кооперативне навчання сприяє не тільки підвищенню ефективності навчання, а й розвитку соціальних компетентностей. В порівнянні з конкурентноорієнтованим навчанням, кооперативне навчання показує кращі результати з точки зору мотивації навчання та позитивного ставлення до навчального процесу. Дослідники вбачають позитивний вплив кооперативного навчання на когнітивні, соціальні, мотиваційні та емоційні навчальні цілі.

У групі кожний студент має свої інтереси, бажання, потреби, досвід та рівень знань. Структура кооперативного навчання дозволяє ефективно використовувати цю гетерогенність групи, поєднуючи індивідуальні та групові форми роботи, сприяє інтеграції в т.ч. фахових та соціальних цілей навчання. Кооперативне навчання дає можливість реалізації на заняттях з іноземної мови принципів диференціації та індивідуалізації навчання на всіх трьох етапах. Слабше підготовлені студенти отримують переваги, працюючи з сильнішими, і навпаки.

Таким чином, кооперативне навчання може розглядатися як ефективна форма організації навчання на заняттях з іноземної мови у вузі.

ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ

Тесленко Н. О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасних європейських мов, Київський національний торговельно-економічний університет;

Шашенко С. Ю., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сучасних європейських мов, Київський національний торговельно-економічний університет

Забезпечення належного рівня мовної компетенції майбутніх фахівців є важливою передумовою здобуття вищої освіти на сучасному етапі. Формування якісного професійного мовлення студентів економічного вищого навчального закладу становить безперервний процес, що базується на вміннях сприймати, аналізувати, редагувати, конструювати тексти офіційно-ділового та наукового стилів мовлення.

Саме вивчення української мови (за професійним спрямуванням) і має на меті сформувати мовну і мовленнєво-комунікативну компетенцію особистості студента, що володіє вміннями і навичками вільно, комунікативно доцільно користуватися засобами фахової мови відповідно до обраного фаху.

Знання граматичних правил, багатство словникового складу, вміння правильно будувати речення, влучне використання слова і фразеологізму – усе це визначає рівень культури фахівця будь-якої сфери діяльності. Тому і питання формування якісного мовлення студентів (особливо першокурсників) має завжди перебувати в полі уваги викладачів української мови. Особливо це стосується проведення практичних занять. Вивчення української мови за шкільним системно-структурним принципом, на нашу думку, втрачає актуальність. На перший план висувається концентрований методичний підхід, що передбачає структурування різних видів завдань відповідно до комунікативної мети. Проте кожному викладачу слід мати на увазі, що власна методика викладання у виші буде ефективною тільки в разі майстерного поєднання різних видів завдань, які виокремлює сучасна методика:

1. фонетично-стилістичні (редагування словосполучень і речень, аналіз фонетичного оформлення текстів різних стилів);
2. лексично-стилістичні (аналіз стилістичного забарвлення мовних одиниць: багатозначних слів, синонімів, антонімів, омонімів;

заміна однієї синонімічної конфігурації іншою; редагування текстів; створення текстів наукового та офіційно-ділового стилів);

3. граматично-стилістичні – охоплюють дослідження особливостей уживання займенників, побудови конструкцій речень і текстів з окремими формами дієслів; редагування текстів; формування навичок роботи з різноманітними словниками.

Проведені спостереження й критичний аналіз мовленнєвої підготовки студентів-першокурсників КНТЕУ виявили низку типових недоліків:

- недостатнє володіння нормами літературної мови (порушення акцентологічних, морфологічних, синтаксичних норм), неточне слововживання;

- невміння грамотно вибудувувати композицію висловлювання;

- недостатній лексичний запас;

- елементи суржику в мовленні тощо.

Це спонукало виокремити такі види завдань на практичних заняттях з української мови, які сприятимуть виробленню у студентів практичних умінь, потрібних для удосконалення мовної компетенції:

- опрацювання основної та додаткової лінгвістичної літератури з вивченої теми;

- виступи з повідомленнями;

- складання основних видів ділових паперів;

- побудова монологів, діалогів, полілогів з дотриманням мовленнєвого етикету в різних життєвих ситуаціях (безпосереднє спілкування на виробничих засіданнях, нарадах, ділових зустрічах тощо);

- вправи аналітичного і конструктивного характеру з використанням різних типів словників;

- робота над засвоєнням термінологічної лексики;

- завдання дослідницько-пошукового характеру, переклад, редагування та корекція деформованих текстів.

На нашу думку, робота над удосконаленням мовлення студентів-майбутніх фахівців сфери бізнесу та економіки сприятиме їх подальшому успішному навчанню в університеті, вихованню мовної особистості, здатної в подальшому реалізувати свій потенціал і досягти особистісного і професійного визнання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Костриця Н. М. Формування українського професійного мовлення у студентів вищих навчальних закладів економічної освіти України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02 / Наталія Миколаївна Костриця; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2002. – 18 с.
2. Лавренюк В. Українська мова і сучасність: розвиток мовленнєвих умінь і навичок студентів // Дивослово. – 2017. – № 3. – С. 46–49.
3. Тоцька Н. Л. Ділове українське мовлення: методичний аспект // Дивослово. – 2006. – № 3. – С. 25–27.

ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Федорова Л. М., викладач кафедри сучасних європейських мов, Київський національний торговельно-економічний університет

У зв'язку з реформуванням освіти у вищих навчальних закладах активно розробляється концепція електронного навчання (e-learning), що передбачає розробку різних технологій, у тому числі технології змішаного навчання (blended learning).

Змішане навчання – це система освіти, яка поєднує в собі найбільш ефективні аспекти та переваги викладання в аудиторії та інтерактивного або дистанційного навчання і складається з рівних частин, які функціонують у постійному взаємозв'язку, утворюючи одне ціле.

Дослідники виділяють такі переваги змішаного навчання: збільшення можливостей доступу до освітніх матеріалів; гнучкість і адаптація навчальних планів до потреб студентів; скорочення тривалості навчальної програми за рахунок переведення частини матеріалу у формат електронного курсу; раціональне використання часу на аудиторних заняттях за умови, що учасники взаємодіють та спільно працюють у мережі.

Структуру курсу, організованого за технологією змішаного навчання, можна представити у вигляді трьох циклів: «До – під час – після», які в разі необхідності повторюються протягом навчання, залежно від часу вивчення дисципліни.

Мета роботи студента протягом першого циклу – підготуватися до спілкування з викладачем, щоб мати можливість обговорити засвоєний матеріал, а також поставити необхідні запитання. Перший цикл навчання проходить у дистанційній формі, слухачі вивчають теоретичний матеріал, формують базові знання з дисципліни, кожний студент виконує певні завдання.

Робота у другому циклі здійснюється під час очної сесії – лекції, семінари та консультації, у ході яких викладач детальніше пояснює тему, проводить дискусії та обговорення, студенти обмінюються досвідом. Протягом цього циклу викладач аналізує завдання студентів, відповідає на запитання з теми, пояснює новий матеріал. Все це може стати предметом для обговорення в аудиторії. Якщо студентам вдалося самостійно добре підготуватися в циклі «до», то робота «під час» стає цікавішою, з'являється більше часу для дискусій, практичних занять, виконання проектів. Після закінчення занять проводиться атестація отриманих знань.

У циклі занять «після» відбувається закріплення нового матеріалу в ході самостійного навчання – виконання проекту, домашніх завдань тощо. Студенти застосовують усі отримані знання на практиці через інтерактивні компоненти курсу, спілкуються між собою через засоби віртуальних комунікацій. Викладач відповідає на запитання студентів, дає коментарі щодо виконаних завдань.

Таким чином, у змішаному навчанні в певній пропорції наявні і очні, і дистанційні технології, що дає можливість одночасно отримати переваги обох форм навчання, усунувши майже всі їхні недоліки. Під час реалізації змішаного навчання комплекс організаційних форм поєднує групові та індивідуальні, реальні і віртуальні форми. У той же час цикл «До – під час – після» дає можливість підготувати студентів ще до початку занять, вирівняти рівень їхніх знань.

Змішаний характер навчання містить комбінацію різноманітних форм і систем навчання.

1. Аудиторне навчання в присутності викладача, що передбачає безпосередній контакт студентів та викладачів (семінари, лекції, рольові ігри, інструктаж, окремі питання практики, конференції, наставництво та ін.).

2. Інтерактивне навчання – навчання в мережі (e-learning), яке здійснюється за допомогою інструментального середовища (електронний навчальний курс, віртуальні класи та лабораторії,

індивідуальне консультування за допомогою електронної пошти, дискусійні форуми, чати, блоги).

3. Навчання з підтримкою різних засобів – розроблених нових освітніх матеріалів (Web-сайти, Web-лекції, Web-книги, відеоматеріали та ін.)

Успішне використання технології змішаного навчання в навчальному процесі, передовсім, залежить від викладачів, які поки що не використовують її потенціал у повному обсязі. Основне завдання, яке стоїть перед викладачами сьогодні – це методологічне та адаптаційне сприяння впровадженню технології змішаного навчання в освітню сферу.

Практична реалізація моделей змішаного навчання як інструменту модернізації сучасної освіти передбачає створення методик, що базуються на інтеграції традиційних підходів до організації навчального процесу, у ході якого здійснюється безпосередня передача знань, і технологій дистанційного навчання.

Отже, змішане навчання (blended learning) дозволяє використовувати накопичений позитивний досвід здійснення класичного навчання, доповнюючи його сучасними технологічними інноваціями. Використання ІТКТ у змішаному навчанні відкриває широкі можливості для здійснення самостійної роботи студентів під керівництвом викладача, сприяє розвитку самостійної творчої діяльності, стимулює одержання додаткових знань та їх закріплення, що дає можливість готувати конкурентоспроможних фахівців на рівні державних та міжнародних стандартів, здатних до постійного професійного зростання, соціальної та професійної мобільності.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПОЧАТКОВОГО КУРСУ ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ МАЙБУТНІМ МЕНЕДЖЕРАМ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Циганок О. М., доктор філологічних наук, професор кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Добре володіння іноземними мовами справедливо вважається одним із основних механізмів реалізації процесів інтеграції України у європейський простір. Ринок праці все більше вимагає фахівців, які

володіють двома і більше іноземними мовами. Вивчення у вищому навчальному закладі другої іноземної мови, зокрема, німецької, сприяє підвищенню ефективності міжкультурної комунікації у професійній сфері.

В українському освітньому просторі спостерігається тенденція збільшення кількості годин, які відводяться на курс другої іноземної мови, шляхом внесення відповідних змін у навчальні плани. З іншого боку, все більше уваги приділяють викладанню цієї навчальної дисципліни у вищих навчальних закладах зарубіжні і вітчизняні науковці. Наукова-методична література з цього питання проаналізована в публікаціях Л. В. Цвяк [4] та Ю. А. Скарлупіної [3].

Друга іноземна мова вивчається студентами спеціалізації «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» Київського національного торговельно-економічного університету на IV курсі упродовж одного семестру. Вивчення цієї навчальної дисципліни на завершальному році бакалаврату має як свої переваги, так і слабкі сторони. До переваг ми відносимо сформовану внутрішню мотивацію більшості студентів, чітке усвідомлення ними важливості вивчення другої іноземної мови для професійної міжкультурної комунікації, наявність навиків роботи з іншомовними інформаційними ресурсами для використання у навчальних і професійних цілях, а також для соціального та культурного розвитку особистості. Студенти четвертого курсу вже вміють самостійно працювати з навчальним матеріалом, відрізняти суттєве від несуттєвого, навчитися «виробляти» знання в ході співпраці з викладачем та іншими студентами, а не намагаються отримати знання в готовому вигляді.

Слабкими сторонами вивчення другої іноземної мови студентами спеціалізації «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» ми вважаємо короткий часовий проміжок, відведений на опанування цією навчальною дисципліною, перевантаженість студентів, частина яких на IV курсі навчається і працює, недостатні можливості використовувати другу іноземну мову в реальній комунікації. Та частина студентів, яка розпочинає навчання від нульового рівня, відчуває себе у гіршій ситуації порівняно з однокласниками, які вивчали німецьку мову як другу іноземну у школі (від одного до семи років) або в коледжі.

Зважаючи на безперервний самостійний професійний розвиток особистості протягом життя, ставимо перед собою завдання підвищити внутрішню мотивацію студентів. Вони мають бути готові до саморозвитку в новому інформаційно-комунікативному середовищі.

Багато уваги приділяємо змісту навчання: навчальний матеріал має викликати зацікавленість студентів. З іншого боку, ефективне навчання має бути в задоволення, адже вивчення мови потребує щоденної практики. Велика увага приділяється самостійній роботі студентів із дисципліни «друга іноземна мова», яка передбачає підготовку до практичних занять, виконання завдань із граматики, вправ на засвоєння лексики, опрацювання текстів, домашнє читання текстів за вибором або за рекомендацією викладача, аудіювання, індивідуальні консультації з викладачем тощо [5].

На заняттях впроваджуємо комплексне використання традиційних і інтенсивних методик навчання іноземних мов. Використовуємо самовчитель, написаний із багатолітнього досвіду викладання на курсах іноземних мов у Києві [1], а також видання із Німеччини як додаткові [8; 9]. Рекомендуємо використовувати також інтернет-ресурси, зокрема Duolingo – чи не найбільш популярний у світі ресурс для вивчення іноземних мов із нуля [7], та інтенсивний курс німецької мови за методикою Д. Петрова [2].

Заохочуємо студентів продовжувати вивчення німецької мови та інших іноземних мов і після закінчення університету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бориско Н.Ф. Самоучитель немецкого языка. Deutsch ohne Probleme: В 2 т. / Н. Ф. Бориско. – Т. 1. – Киев: Логос; М.: Рольф, 2000. – 479 с. (посібник неодноразово перевидавався).
2. Полиглот. Немецкий с нуля за 16 часов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tvkultura.ru/video/show/brand_id57579
3. Скарлупіна Ю.А. Викладання другої іноземної мови в контексті підготовки майбутніх спеціалістів економічного профілю / Ю.А. Скарлупіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dspace.uabs.edu.ua/jspui/.skarlopina.deuxiemelangue.pdf
4. Цвяк Л. В. Особливості навчання другої іноземної мови у вищому правоохоронному навчальному закладі / Л. В. Цвяк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». – Випуск 22. – Ужгород, 2011. – С. 185–188.
5. Циганок О. М. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів із дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)» (денна форма навчання). – Київ, ЦПНМВ КНТЕУ, 2016. – 18 с. (друкуються).
6. Deutschkurs. Niveaustufe A1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.com/de/deutsch-lernen/lernangebote>

7. Duolingo [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.duolingo.com>
8. Jin Friederike, Rohrman Lutz, Zbrankova' Milena. Prima A1/ Bd. 1. Deutsch für Jugendliche. – Berlin, Cornelsen Verlag, 2014 etc.
9. Jin Friederike, Rohrman Lutz. Prima A1/ Bd. 2. Deutsch für Jugendliche. – Berlin, Cornelsen Verlag, 2013 etc.

ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ ТА МОВЛЕННЄВОЇ ПОВЕДІНКИ

Цимбаліста О. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Сучасному суспільству важливо, щоб сьогоднішній випускник був професійно успішним і мобільним, який вміє будувати свою власну кар'єру, працювати в умовах жорстокої конкуренції на вітчизняному та світовому ринках, і активно сприяти благополучному розвитку всього суспільства.

Вивчення англійської мови спрямоване на формування умінь потрібних майбутнім економістам і бізнесменам у професійній діяльності: вміння прогнозувати процес протікання комунікації відносно оптимального виду власної комунікативної поведінки для досягнення мети ділового спілкування і будувати своє мовлення відповідно до запланованого комунікативного ефекту та професійного результату; вміння вести ділову професійно орієнтовану бесіду, мовленнєвого етикету [2].

«В умовах зростання швидкості, кількості, різноспрямованості та полілінгвістичності інформаційних потоків, а також збільшення різноманіття та міри проникнення у життя електронних носіїв, здатність до швидкого і правильного сприйняття та інтерпретації іншомовного змістового контенту і є фундаментальним фактором прийняття правильних управлінських рішень», – вважає Р. Готліб [1, с. 122].

В силу того, що в процесі навчання як основні особисті професійно-формуючі фактори виступають мова і культура, тому є підстава вести мову про культурно-мовну підготовку фахівця. Знання іноземної мови і зарубіжної культури для фахівця економічного

профілю та бізнесу є невід'ємним компонентом професійної компетентності.

Загалом викладання англійської мови студентам економічних спеціальностей та бізнесу спрямоване на формування мовної компетенції, розвиток мовленнєвих навичок на основі професійно орієнтованого навчального матеріалу. З огляду на сказане доцільно виділити три групи власне предметних компетенцій (комунікативна, мовна, мовленнєва), кожна з яких має свої різновиди. Розглянемо основні групи компетенцій, урахувавши соціальні запити і потреби передусім українського суспільства.

Комунікативна компетенція виражається у володінні лінгвістичними вміннями та в дотриманні норм мовленнєвої поведінки. Комунікативна компетенція визначається комунікативними інтенціями (комунікативними намірами адресата); дотриманням комунікативних стратегій, що дають змогу досягти необхідного результату комунікації; знанням особистості співрозмовника. Майбутній економіст, постійно спілкуючись зі своїми колегами, замовниками тощо та достатньою мірою володіючи комунікативною компетенцією, зможе організувати та спрямувати свою діяльність так, щоб досягнути визначених професійних цілей.

Під мовленнєвою компетенцією ми розуміємо вміння адекватно й доречно, практично користуватися мовою в конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри, міркування тощо), використовувати для цього як мовні, так і позамовні засоби (невербальну знакову систему) та інтонаційні засоби виразності мовлення. Правильність пов'язана з мовною компетенцією адресанта, особливо якщо адресантом є майбутній економіст. Формування правильності мовлення є невід'ємною ознакою загальнолюдської культури. Зокрема для спеціаліста економічного профілю правильність мовлення є не лише відображенням його освіченості, вихованості й інтелігентності, а й визначає в цілому культуру його праці.

Під час ділових контактів має місце професійне міжкультурне спілкування. В процесі міжкультурного професійного спілкування здійснюється обмін інформацією, встановлюються контакти. Професійне спілкування у тому числі й іноземною мовою Б. Ломовим є соціопсихологічною взаємодією як мінімум двох суб'єктів, що виконують діяльнісні завдання за допомогою дії на інтелект, погляди, поведінку й емоції один одного [4, с. 124–135].

Міжкультурна комунікація є процесом безпосередньої професійної взаємодії ділових культур, яка здійснюється в рамках національних стереотипів мислення і поведінки, що не збігаються. Співвідносити мовні засоби з нормами мовної поведінки неможливо без знань про реалії країни мови, що вивчається. Щоб досягти розуміння в міжкультурному спілкуванні, фахівець повинен володіти знанням не тільки професійної картини світу, але і уміти встановлювати контакт, орієнтуватися на національно-специфічні риси свого партнера, співпереживати і розуміти співбесідника як представника певної соціальної групи. Таким чином, у процесі міжкультурного спілкування фахівця-економіста або майбутнього бізнесмена виникає проблема розуміння, яка може розглядатися як на лінгвістичному так і на соціокультурному рівні в контексті сприйняття партнера по комунікації [6].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Готлиб Р. А. Социальная востребованность знания иностранного языка / Р. А. Готлиб // Социол. исслед. – 2009. – № 2. – С. 122–127.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Відділ сучасних мов. – К.: Ленвіт, 2003. – 78с.
3. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия / И. А. Зимняя. – М.: Исследоват. центр проблем качества подгот. специалистов, 2004. – 41 с.
4. Ломов Б. Ф. Методологические и теоретические проблемы психологи / Б. Ф. Ломов – М., 1984.
5. Петрова А. Структурні компоненти професійної компетентності менеджера зовнішньоекономічної діяльності / А. Петрова // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2006. – № 4. – С. 51–59.
6. Г. Чередніченко, О. Зеліковська Особливості підготовки студентів економічних спеціальностей / Г.Чередніченко // Теорія та методика управління освітою, № 9, 2012 р.

THE USE OF MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING OF STUDENTS OF ECONOMIC SPECIALITIES

Churkina O. V., senior lecturer, KNEU

Today, technology of foreign languages teaching in Ukraine has become integrated into the classroom physically and pedagogically rather than being an add on. Computers particularly have come to be seen and used as a tool to accomplish certain tasks or to communicate [1, 191]. N.Garrett defines CALL (computer assisted language learning) as ‘the full integration of technology into language learning’ with its three elements of theory, pedagogy, and technology playing an equally important role. [2, 719]

As learners’ needs and authentic tasks are paramount in business English and other foreign languages courses, many language teachers have integrated the same kinds of technology into their courses which their learners use in their profession. These kinds are as follows: the word processor and email, the internet as a source for authentic material and place for authentic communication, virtual conferencing platforms, simulation software, or, in recent years, mobile technologies.

But, whereas in general English lessons, even the teachers themselves, can be a valuable resource for listening, speaking and authentic language use. In many cases technology, whether, for example, in the form of videos or on the internet, is the only means for students to access the specific language they need in order to communicate appropriately. Although it is not usually the case that teachers also have to teach the content, they do need to teach the field-specific language, which they might not always know, and which changes and develops over time. The needs also go beyond the language itself. They also require the use of authentic tasks, tools, and context [3, 121].

There are a lot of different technologies used in foreign languages teaching from the traditional tape recorder or CD player, to interactive whiteboards, ICT, Web 2.0 tools, mobile technologies and 3D virtual environments. Skype is one of the best known technologies and is widely used [4, 101]. It is used in many different ways for formal and informal language learning and teaching. A search on the Skype community platform shows how many language courses, language chat groups or conversation clubs there are. Many teachers also offer online business courses via Skype, which are often individual bookable lessons. Audio and video conferences can also be made between participants. Skype allows screen sharing. It means that the teacher or students can show Word documents, slide presentations, or websites on their screen to the other participants in a Skype session, to talk about them or explain something. Skype can also be integrated into Moodle, a free open-source learning management system [5, 9]. Some teachers integrate Skype into their course in a more structured way as part of a blended learning solution. Skype, like any other technology, is just a tool, and it needs to be

used in a pedagogically sound way to have a value for language learning.

Technology, especially the internet with its abundance of authentic material (texts, audio, videos, etc.) and information on many topics, the tools and possibilities for communication, and platforms that allow sharing of ideas and knowledge, is particularly important in foreign language teaching.

With the widespread use of ICT (Information and communications technology), most students can find language materials for their needs, interact with their professional community, or with other learners in their field online [6, 3]. The internet and the various tools that are available there can also help learners become more autonomous and allow them to monitor their learning. In foreign languages teaching the internet is used in three main areas. It is a source for authentic, specialised material, a place for authentic communication, and a collection of tools that allow the sharing of ideas, knowledge, and student- or teacher-created materials.

Advantages of using web-based materials and involving the student in cocreating the course are that students will be more exposed to the target language, which can help them develop better language skills. Additionally, they will learn how to deal with authentic materials in order to make use of them. They will also learn skills that might be useful professionally, such as ‘extracting information, analysing websites, producing summaries or reports’ [7, 9]. By using the internet in such a way, students will acquire digital literacy skills besides learning the target language.

It is necessary to say that in an ever-faster changing world, whether in technology or business, up-to-date information is very important. Coursebooks take several years to be published. By then, the information (vocabulary, or expressions) contained in the chosen texts is out-dated and as a result has much less face validity. The internet can close this gap, when teachers or learners complement their coursebook with online reading material.

Besides offering a wealth of authentic materials and being a place where communication takes place, the internet also provides us with an ever growing range of tools for such tasks as communication, sharing, networking, designing and creating materials, and publishing, from the very simple to the most sophisticated. Some only exist for a short time, while others become ‘staple tools’, widely known and used.

To simulate webinars and online meetings, the same virtual room is used which students use for work.

To practise email writing and do other types of activities, the educational platform is used. Students are also shown what tools are available to them

online and how they can use them, in order to help them become more autonomous learners.

Games have always been used in language classes, however, recently the concept of gamification or game-based learning has been used to justify using online games or game-like tools and environments for learning purposes. It can be defined as making use of gaming techniques and features, such as awarding points or creating competition. The aim is to make learning more engaging, fun, and thus motivating.

Today teachers cannot afford not to integrate technology into their courses. It plays an essential role in their students' everyday professional lives, in which they need digital and electronic literacy skills to communicate internationally across cultural borders using different media, and to become autonomous learners who can keep up with the fast-paced professional world. The reason for using technology is not only because it makes learning the language more effective or efficient, but also because it can offer tools that simulate real life work situations, while giving students the opportunity to acquire and practise essential professional skills.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Warschauer, M and Healey D (1998) Computers and language learning: An overview. *Language Teaching*. New York: Springer, 191–210.
2. Garrett, N (2009) Computer-Assisted Language Learning Trends and Issues Revisited: Integrating Innovation. *The Modern Language Journal* 93/Supplement s1: 719–740.
3. Bremner, S (2010) Collaborative writing: Bridging the gap between the textbook and the workplace. *English for Specific Purposes* 29: 121–132.
4. Mullen, T, Appel, C and Shanklin, T (2009) 'Skypebased Tandem Language Learning and Web 2.0', in Thomas, M (ed) *Handbook of research on Web 2.0 and Second Language Learning*. Hershey, PA: Igi Global. J, 101–118.
5. Godwin-Jones, R (2005) Emerging Technologies Skype and Podcasting: Disruptive Technologies for Language Learning. *Language Learning & Technology* 9/3: 9–12.
6. Arny, E, Soler, A and Rueda, C (2006a) 'The Role of Information Technology in Languages for Specific Purposes: Some Central Issues', in Arny, E, Soler, A and Rueda, C (eds) *Information Technology in Languages for Specific Purposes: Issues and Prospects*. New York: Springer, 3 –18.
7. Krajka, J (2003) ESP on the Web – A Proposal for a Web-based Coursebook Supplement. *ESP World Journal* 2/2, 9–16.